

Evaluarea valorii adăugate a inițiativei LEADER

Orientări

Mai 2024

*This document contains the translation of the guidelines ‘**Assessing the added value of LEADER**’ of July 2024. The translation is intended to make the guidelines more helpful and accessible to different stakeholders. The translated document has not been subject to a layout and editorial check, and so the European Evaluation Helpdesk for the CAP makes no claims, promises, or guarantees about the accuracy, completeness, or adequacy of the translation and expressly disclaims liability for any errors or omissions in the translated content. The final reference text is the English version of the guidelines document, available at [this link](#).*

For any use outside of its original intent, or any modifications made to the content of the guidelines, prior written permission must be obtained from the European Evaluation Helpdesk for the CAP. Commercial use of this material is strictly prohibited. Please contact: evaluation@eucapnetwork.eu for any questions in this respect.

Aviz privind drepturile de autor

© Uniunea Europeană, 2024

Reproducerea textului este autorizată cu condiția menționării sursei.

Referire recomandată:

COMISIA EUROPEANĂ – Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală – Unitatea A.3 (2024): Orientări. Evaluarea valorii adăugate a inițiativei LEADER.

Declinarea responsabilității:

Informațiile și opiniile prezentate în acest raport aparțin autorului (autorilor) și nu reflectă în mod necesar opinia oficială a Comisiei. Comisia nu garantează precizia datelor incluse în prezentul raport. Nici Comisia Europeană, nici persoanele care acționează în numele Comisiei nu pot fi considerate răspunzătoare pentru modul în care ar putea fi utilizate informațiile cuprinse în prezenta publicație.

Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC oferă sprijin pentru activitățile de monitorizare și evaluare la nivelul UE și al statelor membre. Acesta funcționează sub îndrumarea Unității A.3 (Performanța politicilor) din cadrul DG AGRI a Comisiei Europene (CE). Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC sprijină toate părțile interesate de evaluare, în special DG AGRI, autoritățile naționale, autoritățile de management și evaluatorii, prin dezvoltarea și diseminarea unor metodologii și instrumente adecvate; colectarea și schimbul de bune practici; consolidarea capacităților, precum și comunicarea cu membrii rețelei pe teme legate de evaluare.

Informații suplimentare cu privire la activitățile Serviciului european de asistență pentru evaluare pentru PAC sunt disponibile pe internet prin intermediul serverului Europa <https://eu-cap-network.ec.europa.eu/support/evaluation>.

Cuprins

Introducere	1
Partea I Context	4
1 Prezentare generală a conceptului de valoare adăugată LEADER	5
Partea II Operaționalizarea conceptului de valoare adăugată LEADER și a componentelor acestuia	10
2 Modul de operaționalizare a conceptului de valoare adăugată LEADER.....	11
3 Ce trebuie luat în considerare în elaborarea unui cadru de evaluare a valorii adăugate a inițiativei LEADER.....	18
Partea III Cadru de evaluare propus	22
4 Elaborarea unui posibil cadru de evaluare pentru valoarea adăugată a inițiativei LEADER	23
5 Defalcarea principalelor componente ale cadrului de evaluare propus.....	25
6 Obținerea unei imagini de ansamblu asupra surselor de date/informații disponibile	36
Partea IV Interpretarea rezultatelor	39
7 Modul de interpretare a rezultatelor evaluărilor valorii adăugate a inițiativei LEADER	40
Furnizate în documente separate:	
Anexa 1 Fișe pentru indicatorii de valoare adăugată LEADER	
Anexa 2 Exemplu de bază de date de monitorizare la nivel de GAL	
Anexa 3 Factorii care facilitează sau împiedică măsurarea valorii adăugate LEADER	
Anexa 4 Exemplu de corelare a principiilor LEADER cu componentele de valoare adăugată LEADER	
Anexa 5 Cadrul de evaluare detaliat (cu indicatori suplimentari)	
Anexa 6 Exemple de utilizare a cadrului de evaluare propus	
Anexa 7 Definiții de lucru și glosar	
Anexa 8 Referințe	

Tabele

Tabelul 1. Lista elementelor componenteii valorii adăugate a inițiativei LEADER – îmbunătățirea capitalului social – cu descrieri și exemple privind modul de operaționalizare a acestor elemente.....	12
Tabelul 2. Lista elementelor componenteii valorii adăugate a inițiativei LEADER – îmbunătățirea guvernantei – cu descrieri și exemple privind modul de operaționalizare a acestor elemente	14
Tabelul 3. Lista elementelor componenteii valorii adăugate a inițiativei LEADER – sporirea rezultatelor și a impacturilor – cu descrieri și exemple privind modul de operaționalizare a acestor elemente.....	15
Tabelul 4. Exemplu de cadru de evaluare pentru îmbunătățirea capitalului social ...	26
Tabelul 5. Exemplu de cadru de evaluare pentru îmbunătățirea guvernantei.....	29
Tabelul 6. Exemplu de cadru de evaluare pentru sporirea rezultatelor și a impacturilor	32
Tabelul 7. Exemplu de cadru de evaluare a schimbărilor structurale	35
Tabelul 8. Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu rețelele	40
Tabelul 9. Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu guvernanta locală	42
Tabelul 10. Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu sporirea efectului de levier	45
Tabelul 11. Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu capacitatea LEADER de a produce schimbări structurale în zona GAL-ului.....	47

Figuri

Figura 1. Valoarea adăugată a inițiativei LEADER	8
Figura 2. Calea către schimbări structurale în zona GAL-ului	9
Figura 3. Structura generală a cadrului de evaluare.....	24

Lista acronimelor

AM	Autoritatea de management
AP	Agenția de plăți

ARS	Analiza rețelelor sociale
CPME	Cadru de performanță, monitorizare și evaluare
DG AGRI	Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală
DLRC	Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității
DME	Date pentru monitorizare și evaluare
DR	Diversitatea rețelei
ELARD	Asociația europeană LEADER pentru dezvoltare rurală
FEADR	Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală
FEDR	Fondul european de dezvoltare regională
FS	Factor(i) de succes
FSE	Fondul social european
GAL	Grup de acțiune locală
GLT	Grup de lucru tematic
GO PEI	Grupul operațional PEI
LEADER	„Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale” (Legături între acțiunile de dezvoltare a economiei rurale)
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
PAC	Politica agricolă comună
PDR	Program de dezvoltare rurală
PILA	Indicele de performanță al abordării LEADER
PSP	Plan strategic PAC
REDR	Rețeaua Europeană de Dezvoltare Rurală
RN	Rețeaua națională PAC
SDL	Strategie de dezvoltare locală

UE

Uniunea Europeană

Mulțumiri

Orientările au fost elaborate de experții în materie de evaluare: Costas Apostolopoulos, Julia Marosek, Marili Parissaki, Elena Pisani, Kim Pollermann, Sari Rannanpää, Annette Aagaard Thuesen, Paola Torcia, Carlotta Valli, Neringa Viršilienė, susținute de contribuții valoroase din partea membrilor grupului de lucru tematic înființat de către Serviciul de asistență pentru evaluare în scopul elaborării prezentelor orientări. Grupul de lucru tematic și Consiliul părților interesate au fost alcătuite, în total, din peste 90 de membri, inclusiv evaluatori, autorități de management, cercetători, rețele naționale PAC, ELARD, GAL-uri și reprezentanți ai DG Agricultură și Dezvoltare Rurală (DG AGRI).

Reprezentanții DG AGRI au contribuit la asigurarea coerenței orientărilor cu cadrul de politică al UE.

Grupul de lucru tematic a fost coordonat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC, sub îndrumarea lui Valdis Kudiņš.

Brigit Zomer și Margherita Sforza au sprijinit lucrările de dezvoltare și au asigurat calitatea și aspectul vizual al orientărilor finale.

Introducere

LEADER ¹/Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC) este implementată în Uniunea Europeană (UE) de peste 30 de ani. Domeniul de aplicare și instrumentele acesteia s-au extins pe parcursul mai multor perioade de programare. Potrivit studiului care a evaluat LEADER în întreaga UE în perioada de programare 2014-2020 ², abordarea LEADER privind dezvoltarea locală s-a dovedit a fi eficace pentru dezvoltarea rurală locală, vizând și realizând dezvoltarea economică, consolidând structura și capacitatea socială și sporind guvernanta locală, cu o bună coerență alături de alte politici. Acest lucru este recunoscut și în Regulamentul privind planurile strategice PAC ³ și, în consecință, inițiativa LEADER rămâne obligatorie în perioada 2023-2027 în cadrul intervențiilor de tip cooperare și cu o alocare minimă de 5 % din contribuția totală a Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) la planul strategic PAC (PSP).

Deși există o vastă experiență în evaluarea LEADER, au existat provocări continue în ceea ce privește abordarea valorii sale adăugate. Acest lucru a fost subliniat în Raportul special al Curții de Conturi Europene privind LEADER ⁴, care a concluzionat că LEADER facilitează implicarea locală, dar că beneficiile suplimentare nu sunt încă suficient demonstrate. Raportul a indicat, de asemenea, că indicatorii PAC nu oferă o evaluare semnificativă a costurilor și a beneficiilor abordării LEADER. Pentru perioada de programare 2023-2027, se colectează un set mai larg de indicatori privind grupurile de acțiune locală (GAL-uri) și activitățile acestora ⁵.

Scopul prezentelor orientări este de a oferi contextul și motivația pentru evaluarea valorii adăugate a LEADER în contextul planurilor strategice PAC (PSP) 2023-2027 și apoi de a prezenta un exemplu de cadru de evaluare a modului în care se poate realiza acest lucru în practică. Cadrul de evaluare se bazează pe ipoteza că abordarea LEADER poate oferi valoare adăugată – cu alte cuvinte, poate produce beneficii (nu neapărat din punct de vedere financiar) care depășesc costurile suplimentare implicate de aplicarea acestei metode – și că această valoare adăugată constă în trei

¹ În conformitate cu definițiile de la articolul 3 din [Regulamentul \(UE\) 2021/2115](#), LEADER înseamnă dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității, astfel cum este menționată la articolul 31 din [Regulamentul \(UE\) 2021/1060](#). Prin urmare, în restul prezentului document, se referă pur și simplu la LEADER.

² CCRI, OIR, ADE, (2021). [Studiu de sprijin pentru evaluarea impactului LEADER asupra dezvoltării teritoriale echilibrate](#).

³ Considerentul 93 din [Regulamentul \(UE\) 2021/2115](#).

⁴ Curtea de Conturi Europeană (2022). LEADER și dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității facilitează implicarea locală, însă beneficiile suplimentare nu sunt încă suficient demonstrate. *Raportul special 10, 2022, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene*. <https://data.europa.eu/doi/10.2865/097605>.

⁵ Articolul 14 din [Regulamentul de punere în aplicare \(UE\) 2022/1475 al Comisiei](#) și anexa VII la acesta.

componente principale: îmbunătățirea capitalului social, îmbunătățirea guvernanței și sporirea rezultatelor și a impacturilor proiectelor implementate în cadrul strategiilor de dezvoltare locală (SDL). Acest concept al valorii adăugate LEADER a fost descris mai întâi în orientările anterioare ale Rețelei Europene de Dezvoltare Rurală (REDR) (2017) ⁶.

Grupul-țintă al prezentelor orientări este, în principal, reprezentat de autoritățile de management ale PAC și evaluatorii planurilor strategice PAC, în special cei vizați în mod specific de monitorizarea punerii în aplicare și a evaluării LEADER și a valorii adăugate a LEADER. Utilizând îndrumările furnizate, aceștia ar trebui să fie în măsură să elaboreze un cadru de evaluare adecvat pentru valoarea adăugată a LEADER, să selecteze indicatori relevanți din setul substanțial de indicatori prezentați în detaliu, să creeze bazele de date necesare și alte modalități de colectare a informațiilor și să interpreteze rezultatele monitorizării și ale evaluărilor. Orientările prezintă, de asemenea, interes și utilitate pentru alte părți interesate, în special pentru GAL-uri, în ceea ce privește colectarea de date și monitorizarea punerii în aplicare și evaluarea valorii adăugate a LEADER la nivel local, precum și pentru cei care sprijină GAL-urile sau colaborează în alt mod cu acestea.

Deși prezentul ghid nu are caracter obligatoriu, el **se bazează pe legislația actuală a UE**, în special pe Regulamentul de punere în aplicare ⁷, în care valoarea adăugată a LEADER este unul dintre subiectele pe care statele membre trebuie să le evalueze. În acest scop, ghidul oferă statelor membre opțiuni pentru evaluarea valorii adăugate a LEADER, care pot fi adaptate în funcție de contextele lor specifice, de nevoile lor de evaluare și de logica de intervenție și de punerea în aplicare a planului strategic PAC.

Orientările sunt formate din patru părți, și anume:

Partea I asigură contextul și oferă o scurtă prezentare generală a conceptului de valoare adăugată LEADER.

Partea II se axează pe operaționalizarea conceptului de valoare adăugată LEADER care urmează să fie utilizat ca bază pentru dezvoltarea cadrului de evaluare. Ea identifică considerente pentru elaborarea unui cadru de evaluare.

Partea III propune un exemplu de cadru de evaluare pentru evaluarea valorii adăugate a LEADER. Se elaborează un exemplu de cadru de evaluare pentru fiecare componentă a valorii adăugate a LEADER și pentru elementele sale, inclusiv întrebările de evaluare, factorii de succes relevanți și indicatorii de realizare, de rezultat

⁶ Serviciul european de asistență pentru evaluare în domeniul dezvoltării rurale (2017). [Orientări: Evaluarea LEADER/DLRC](#).

⁷ Articolul 2 litera (d) din [Regulamentul \(UE\) 2022/1475](#).

și de impact aferenți. Acesta reflectă, de asemenea, sursele de date care sunt legate de exemplele propuse de cadru de evaluare.

Partea IV oferă informații cu privire la ceea ce trebuie luat în considerare atunci când se interpretează dovezile furnizate de indicatorii de valoare adăugată LEADER și factorii de succes aferenți, pentru a răspunde la întrebările de evaluare.

Cele **opt anexe** la orientări oferă instrumente practice care pot fi utilizate pentru a analiza valoarea adăugată a LEADER, de exemplu:

- fișe detaliate ale indicatorilor pentru fiecare indicator inclus în cadrul de evaluare propus (anexa 1);
- exemple de bază de date de monitorizare la nivel de GAL (anexa 2);
- factori care facilitează și împiedică măsurarea valorii adăugate a LEADER (anexa 3) și exemple de corelare a principiilor LEADER cu componentele valorii adăugate (anexa 4);
- cadrul de evaluare detaliat care include indicatori suplimentari pentru fiecare element de valoare adăugată LEADER (anexa 5);
- exemple care arată modul în care cadrul de evaluare propus în prezentele orientări poate fi aplicat în practică (anexa 6);
- definiții de lucru (anexa 7) și trimiteri la sursele de informații utilizate în prezentul document (anexa 8).

Partea I

Context

1 Prezentare generală a conceptului de valoare adăugată LEADER

Prezentul capitol urmărește să descrie principalele componente care constituie conceptul de valoare adăugată LEADER, precum și procesele care permit generarea de valoare adăugată, astfel cum au fost definite în perioada de programare 2014-2020. În capitolul 2, acesta stabilește baza pentru operaționalizarea acestui concept în contextul perioadei 2023-2027.

În perioada de programare 2023-2027, valoarea adăugată a LEADER este menționată în regulamentele UE, în special în Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1475, în care valoarea adăugată a LEADER este una dintre temele planurilor strategice PAC care urmează să fie evaluate, după caz. În același regulament, datele pentru monitorizare și evaluare urmează cele trei componente ale valorii adăugate a inițiativei LEADER (îmbunătățirea capitalului social, îmbunătățirea guvernantei și sporirea rezultatelor și a impacturilor) ⁸. De asemenea, se așteaptă ca statele membre să furnizeze în planurile strategice PAC o descriere a valorii adăugate preconizate a abordării LEADER, precum și a modului în care sunt aplicate principiile acesteia ⁹.

Definiția de lucru a valorii adăugate a inițiativei LEADER derivă din activitatea unui grup de lucru tematic al serviciului de asistență pentru evaluare în 2017 și este un concept fără caracter obligatoriu. Aceasta este definită ca fiind **beneficiile care se obțin prin aplicarea corectă a metodei LEADER, în comparație cu beneficiile care ar fi fost obținute fără aplicarea acestei metode**. Metoda LEADER reprezintă aplicarea combinată a celor șapte principii ale sale: (1) abordarea ascendentă; (2) abordarea bazată pe suprafață; (3) parteneriate locale (de exemplu, GAL-uri); (4) o strategie integrată și multisectorială; (5) inovarea; (6) colaborarea în rețea; (7) cooperarea teritorială ¹⁰. Aceste principii sunt strâns legate între ele. Este greu de imaginat că un singur principiu (de exemplu, strategia multisectorială) ar fi valorificat în cazul în care celelalte principii ar fi neglijate.

Conform definiției de lucru pentru perioada 2014-2020, valoarea adăugată a inițiativei LEADER face parte integrantă din LEADER și derivă din combinarea a trei

⁸ De exemplu, date privind guvernanta, date relevante pentru capitalul social (colaborare în rețea, proiecte implementate în comun etc.) și date relevante pentru rezultate (obiectivele proiectului și contribuția la indicatorii de rezultat).

⁹ [Regulamentul de punere în aplicare \(UE\) 2021/2289 al Comisiei.](#)

¹⁰ Pentru o descriere mai detaliată a celor șapte principii, a se vedea EU CAP Network, (2023), LEADER explained, https://eu-cap-network.ec.europa.eu/networking/leader/leader-explained_en. Accesat ultima dată la 7 august 2023.

componente: îmbunătățirea capitalului social, îmbunătățirea guvernantei și sporirea rezultatelor și a impacturilor.

Îmbunătățirea capitalului social, care este un concept multidimensional ce include caracteristici ale organizației sociale, cum ar fi rețelele, normele și încrederea socială, care facilitează coordonarea și cooperarea în beneficiul reciproc. Printre elementele îmbunătățirii capitalului social se numără modelele mentale și convingerile comune, sprijinul și încrederea reciprocă, îmbunătățirea cunoștințelor, a competențelor și a capacităților comune și rețelele bine stabilite.

Îmbunătățirea guvernantei, care acoperă atât guvernanta locală, cât și guvernanta pe mai multe niveluri. În mod specific, guvernanta pe mai multe niveluri include interacțiuni orizontale și verticale între părțile interesate guvernamentale și neguvernamentale (părțile interesate LEADER) implicate în punerea în aplicare a inițiativei LEADER la nivelul UE, la nivel național, regional și local. Printre elementele îmbunătățirii guvernantei se numără implicarea părților interesate în procesul decizional și capacitatea de a gestiona fonduri publice și private. Ele includ, de asemenea, cooperarea la nivel local, de exemplu în cadrul GAL-urilor și între GAL-uri și comunitatea locală, precum și guvernanta pe mai multe niveluri între diferite niveluri (verticală), de exemplu între AM/AP, GAL-uri și rețeaua națională PAC.

Sporirea rezultatelor și a impacturilor punerii în aplicare a programului/strategiei atunci când se aplică metoda LEADER pentru a răspunde nevoilor locale și pentru a contribui la obiectivele de politică ale UE/naționale/regionale ale PAC. Sporirea rezultatelor și a impacturilor implică faptul că tipul și calitatea proiectelor implementate în cadrul LEADER sunt diferite de cele care sunt sau ar putea fi implementate în cadrul altor programe/intervenții. Ele se pot manifesta sub forma unui efect de levier sporit, a unor proiecte mai durabile, a unor proiecte mai inovatoare și a unor noi promotori de proiecte, precum și a unor sinergii amplificate între proiecte.

Pe lângă cele trei componente ale conceptului de valoare adăugată LEADER, există, de asemenea, trei procese favorizante, și anume acestea permit generarea de valoare adăugată prin aplicarea metodei LEADER.

Cele trei procese favorizante interconectate care generează valoare adăugată LEADER, astfel cum se arată în figura 1, sunt următoarele:

1. **Punerea în aplicare a strategiei de dezvoltare locală**, și anume operaționalizarea sub formă de proiecte, precum și rezultatele și impacturile pe care acestea le produc.

De exemplu, punerea în aplicare a strategiei prin intermediul principiului ascendent al LEADER implică interacțiunea actorilor, consolidând astfel încrederea, care, la rândul său, contribuie la capitalul social. Un alt exemplu este principiul parteneriatului utilizat în elaborarea și punerea în aplicare a strategiei, care implică participarea actorilor locali la procesul decizional și, la rândul său, contribuie la o mai bună guvernare locală. De asemenea, de exemplu, punerea în aplicare a strategiei produce rezultate precum noi locuri de muncă, noi întreprinderi, servicii etc., în conformitate cu nevoile locale, datorită principiului abordării axate pe zonă al metodei LEADER.

2. **Mecanismul de punere în aplicare a PSP și a GAL**, și anume dispozițiile regulamentelor UE, setul de norme, proceduri și acorduri administrative, care asigură faptul că obiectivele strategiei de dezvoltare locală devin acțiuni concrete pe teren.

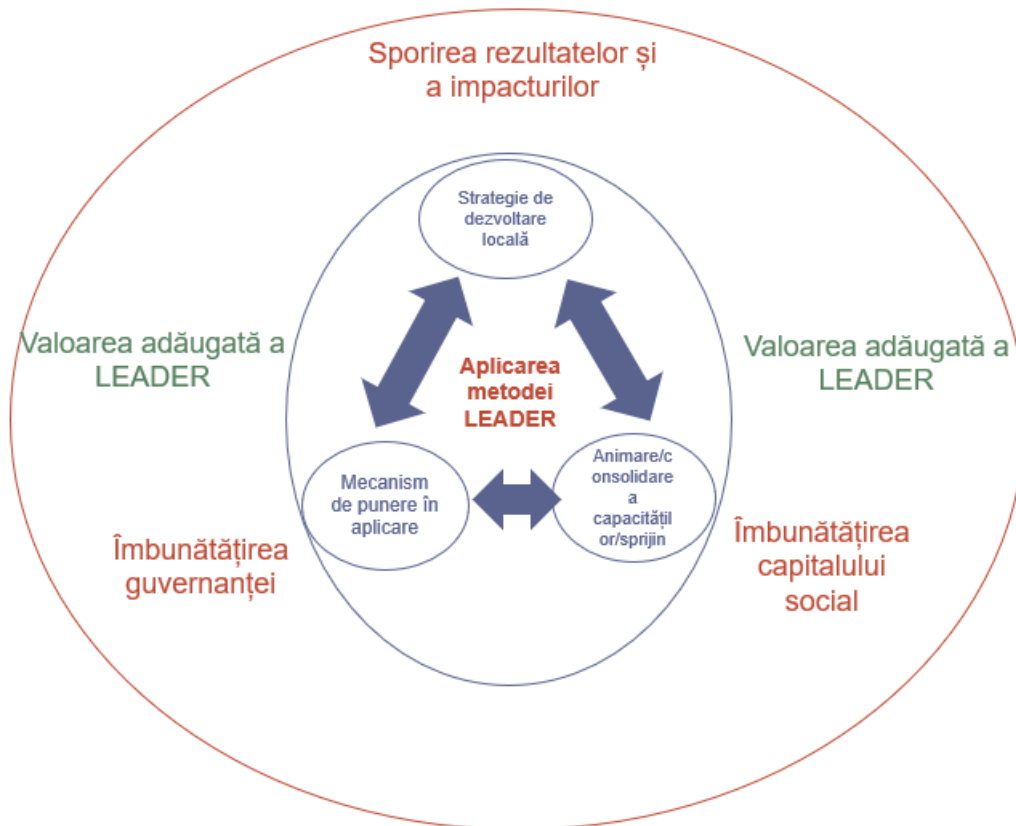
De exemplu, criteriile de selecție pe care le presupune mecanismul de punere în aplicare stimulează apariția unor proiecte inovatoare (sporirea rezultatelor) prin intermediul principiilor de cooperare multisectorială sau teritorială ale LEADER. Un alt exemplu este implicarea actorilor relevanți în cadrul parteneriatului, care contribuie la o mai bună guvernare locală.

3. **Sprijin pentru animare/consolidarea capacităților**, care include, pe de o parte, capacitatea de animare a GAL-ului (și anume toate operațiunile sale care nu sunt direct legate de proiect, având scopul de a spori gradul de conștientizare, gradul de pregătire, cooperarea și capacitățile de colaborare în rețea ale localnicilor pentru a contribui la dezvoltarea zonei lor); pe de altă parte, sprijinul acordat de autoritatea de management (AM) (direct sau prin intermediul rețelei naționale PAC) pentru a încuraja și a permite beneficiarilor să participe la LEADER sau sprijinul pentru consolidarea capacității GAL-urilor pentru a-și îmbunătăți capacitatea de a pune în aplicare strategia locală în conformitate cu metoda LEADER.

De exemplu, GAL-urile pot utiliza activități de animare axate pe capacitatea noilor promotori de proiecte să solicite finanțare LEADER, având astfel un efect de levier, ceea ce contribuie la sporirea rezultatelor. Un alt exemplu îl reprezintă activitățile de animare care facilitează schimburile între părțile interesate și consolidează identitatea locală, contribuind astfel la capitalul social.

Figura 1. Valoarea adăugată a inițiativei LEADER

Sursă: Adaptat după Serviciul de asistență pentru evaluare în domeniul dezvoltării rurale (2017)

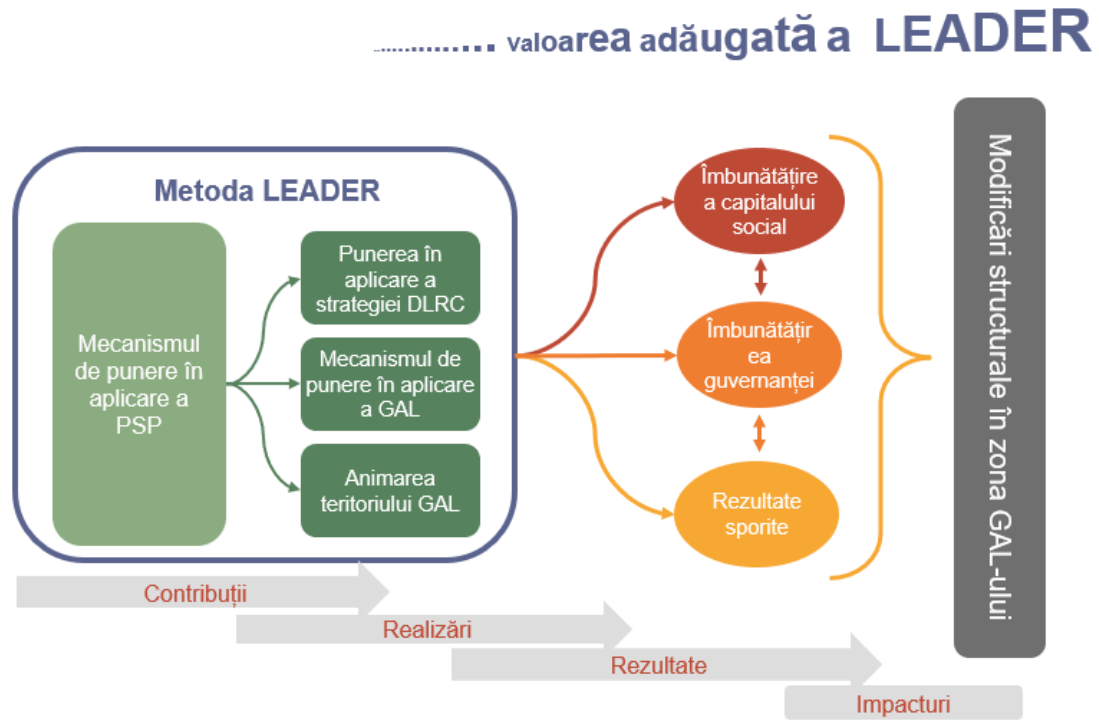
În anexa 4 sunt prezentate mai multe exemple de legături între principiile metodei LEADER și valoarea adăugată a LEADER creată prin procesele favorizante enumerate în figura 1.

Vizualizarea legăturilor dintre cele șapte principii LEADER și componentele valorii adăugate a inițiativei LEADER dintr-un anumit stat membru sau GAL poate fi benefică pentru identificarea activităților exacte ale GAL-urilor și ale altor părți interesate din cadrul LEADER care sprijină crearea de valoare adăugată LEADER. De asemenea, ea poate servi evaluatorilor pentru a reconstrui logica de intervenție și pentru a elabora cadre de evaluare pentru evaluarea valorii adăugate a inițiativei LEADER.

Toate cele trei procese favorizante interconectate, și anume punerea în aplicare a strategiei de dezvoltare locală, mecanismul de punere în aplicare și sprijinul acordat pentru animare/consolidarea capacităților, generează valoare adăugată sub forma unui capital social îmbunătățit, a unei guvernante îmbunătățite și a unor rezultate și impacturi sporite, a căror combinație are un impact în ceea ce privește schimbările structurale în zona GAL-ului (a se vedea figura de mai jos).

Figura 2. Calea către schimbări structurale în zona GAL-ului

Sursă: Adaptat după Serviciul de asistență pentru evaluare în domeniul dezvoltării rurale (2017)

Schimbările structurale, astfel cum sunt definite în orientările din 2017, sunt considerate cele care răspund nevoilor unor părți specifice ale populației și ale teritoriului în ansamblu și sunt sensibile la aspectele globale ale dezvoltării locale, de exemplu în ceea ce privește schimbările climatice, productivitatea resurselor, modelele de producție ecologice, demografia, migrația și coeziunea socială.

Partea II

Operaționalizarea conceptului de valoare adăugată LEADER și a componentelor acestuia

2 Modul de operaționalizare a conceptului de valoare adăugată LEADER

Prezentul capitol urmărește să ofere definiții de lucru pentru cele trei componente ale valorii adăugate a inițiativei LEADER pentru evaluările din perioada 2023-2027 și să descrie diferitele elemente ale acestora. De asemenea, el ia în considerare contribuția combinată a acestor trei componente la schimbările structurale din zonele GAL-urilor. În plus, capitolul oferă exemple de modalități de operaționalizare a acestor elemente, și anume modul în care acestea pot fi analizate în practică. Pentru definițiile de lucru, a se vedea, de asemenea, anexa 7.

Prezentele orientări sunt rezultatul discuțiilor cu experții care au analizat conceptul anterior de valoare adăugată a LEADER și componentele acestuia, inclusiv o identificare a factorilor care facilitează sau împiedică măsurarea acestora (pentru aceștia din urmă, a se vedea anexa 3).

Ca urmare a acestei activități, prezentele orientări propun **definiții de lucru pentru componentele valorii adăugate a inițiativei LEADER** ca bază pentru dezvoltarea ulterioară a cadrului de evaluare pentru evaluări în perioada 2023-2027. În același timp, fiecare componentă a valorii adăugate constă într-o serie de elemente. Pentru fiecare dintre acestea, tabelele următoare oferă o gamă largă de idei pentru operaționalizarea elementelor valorii adăugate a inițiativei LEADER, astfel încât **părțile interesate din cadrul evaluării să le poată selecta pe cele care sunt cele mai relevante pentru contextul/nevoile lor de evaluare** atunci când își concep cadrele de evaluare.

2.1. Îmbunătățirea capitalului social (definiție de lucru)

Îmbunătățirea capitalului social ¹¹ în cadrul inițiativei LEADER include rețele, încredere reciprocă, modele mentale și convingeri comune care promovează colaborarea și cooperarea de calitate în cadrul zonelor GAL și între acestea.

¹¹ Rețineți că nu există o singură interpretare larg acceptată a capitalului social. Motivul este că, din motive de fond și ideologice, capitalul social nu are o semnificație clară și de necontestat. Scrivens, K. și C. Smith (2013), *Four Interpretations of Social Capital: An Agenda for Measurement* (Patru interpretări ale capitalului social: o agendă pentru măsurare), OECD Statistics Working Papers, nr. 2013/06, OECD Publishing, Paris. https://www.oecd-ilibrary.org/economics/four-interpretations-of-social-capital_5jzbcx010wmt-en.

Tabelul 1. Lista elementelor componenteii valorii adăugate a inițiativei LEADER – îmbunătățirea capitalului social – cu descrieri și exemple privind modul de operaționalizare a acestor elemente

Elemente	Descrieri	Exemple de modalități de operaționalizare
Elemente structurale		
Rețele	<ul style="list-style-type: none"> Grupuri de actori interdependenți și relațiile dintre aceștia. Colaborarea în rețea și cooperarea bine stabilite între părțile interesate implicate în inițiativa LEADER, inclusiv proiecte de cooperare interregională și transnațională. Calitatea interacțiunilor din interiorul și din afara rețelei, de exemplu faptul de a fi ascultat, de a ajunge la o înțelegere comună, de a soluționa conflicte, de a face schimburi utile, caracteristicile capitalului social de relaționare (și anume relațiile numai dintre actorii aparținând aceleiași categorii), ale capitalului social de apropiere (și anume relațiile dintre actorii aparținând unor categorii diferite) și ale capitalului social de conectare (și anume relațiile dintre actorii de la un nivel ierarhic diferit), precum și cele ale capitalului social negativ (și anume relațiile care sunt în detrimentul contextului social, acționând ca un obstacol în calea incluziunii sociale, divizând în loc să unească membrii rețelei). 	<ul style="list-style-type: none"> Analizați diversitatea membrilor GAL-ului. Căutați dovezi ale interacțiunilor din interiorul și din afara rețelelor GAL și evaluați calitatea acestora. Căutați dovezi ale unor relații/interacțiuni sociale îmbunătățite între membrii comunității locale din zona GAL-ului, pe baza identității locale și/sau a interesului colectiv. Identificați proiectele comune și tipologia/varietatea participanților. Căutați dovezi potrivit cărora membrii comunității locale sunt mai capabili să se organizeze în grupuri sociale după participarea la inițiativa LEADER. Căutați dovezi potrivit cărora noile rețele sprijinite la nivel local au beneficiat de colaborarea în rețea a GAL. Analizați frecvența și calitatea interacțiunilor (și anume realizarea de colaborări reale, care să conducă la acțiuni comune, spre deosebire de colaborarea pur și simplu prin reuniuni) dintre membrii GAL-urilor între ei și cu alți actori de la diferite niveluri decizionale (alte GAL-uri naționale și transnaționale, organizații de afaceri). Căutați dovezi de interacțiuni îmbunătățite pentru promotorii de proiecte, de exemplu schimbul de informații, schimbul de cunoștințe, schimbul de competențe și de bune practici, noi colaborări (formale și informale), colaborări care conduc la acțiuni/proiecte comune. În multe cazuri, beneficiul includerii în acțiunile LEADER este chiar mai mare decât ajutorul în sine.
Elemente relaționale		
Sprijin și încredere reciprocă	<ul style="list-style-type: none"> Încrederea generalizată, și anume percepția că se poate avea încredere în majoritatea oamenilor sau că trebuie să fim foarte atenți în relația cu oamenii. 	<ul style="list-style-type: none"> Căutați dovezi ale încrederii generalizate în zona GAL-ului. Căutați dovezi ale încrederii membrilor comunității locale în GAL și ale modului în care această încredere s-a schimbat de-a lungul timpului.

	<ul style="list-style-type: none"> Nivelul de încredere în GAL datorită activităților desfășurate de acesta. 	
Elemente cognitive		
<p>Modele mentale, valori și convingeri comune</p>	<ul style="list-style-type: none"> Procese de reflecție cu privire la modul în care funcționează ceva, de exemplu sentimentul de apartenență în zonă, atitudini de solidaritate, incluziune prin primirea grupurilor defavorizate, inclusiv a femeilor și a tinerilor, recunoașterea problemelor sociale. 	<ul style="list-style-type: none"> Analizați convingerile și valorile comune care îi predispun pe membrii comunității să coopereze. Căutați dovezi ale sensibilizării sociale comune în cadrul proiectelor LEADER. Analizați relațiile de putere care facilitează sau împiedică participarea grupurilor defavorizate, inclusiv a femeilor și a tinerilor. Căutați atitudini de solidaritate. Analizați recunoașterea problemelor sociale locale, cum ar fi relațiile de putere, egalitatea de gen, grupurile vulnerabile, primirea grupurilor defavorizate.

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

2.2. Îmbunătățirea guvernantei (definiții de lucru)

Guvernanta în cadrul LEADER: procese și mecanisme locale și pe mai multe niveluri care asigură un proces decizional eficace și transparent și relații între diferiții actori implicați în punerea în aplicare a inițiativei LEADER, contribuind la apropierea UE de cetățeni.

Guvernanta locală în cadrul LEADER: procese și mecanisme instituite, coordonate și animate de GAL pentru a asigura un proces decizional participativ, transparent și favorabil incluziunii și o implicare puternică a comunității în elaborarea și punerea în aplicare a strategiei.

Guvernanta pe mai multe niveluri în cadrul LEADER: procese și mecanisme instituite în colaborare între AM/agenția de plăți (AP), autoritățile locale și regionale relevante și GAL-uri, pe baza standardelor de la nivelul UE, pentru a capacita GAL-urile, pentru a le consolida capacitățile decizionale, de gestionare și de responsabilizare și pentru a promova strategii de dezvoltare locală reactive, inovatoare și adaptate.

Tabelul 2. Lista elementelor componenteii valorii adăugate a inițiativei LEADER – îmbunătățirea guvernantei – cu descrieri și exemple privind modul de operaționalizare a acestor elemente

Elemente	Descrieri	Exemple de modalități de operaționalizare
Guvernanța locală	<ul style="list-style-type: none"> • Gestionarea relațiilor la nivelul GAL-ului cu beneficiarii, cu actorii locali și cu alte GAL-uri. • Dezvoltarea de activități și procese prin care părțile interesate din sectorul public, economic și din societatea civilă să își îmbunătățească competențele comune, să își exprime interesele, să își exercite drepturile legale, să își îndeplinească obligațiile și să își medieze diferendele. • Implicarea comunității locale și a părților interesate în inițiativa LEADER în procesul decizional, evidențiată prin componența și structura GAL-ului, care implică actori relevanți din procesul decizional și actori care pot influența procesul decizional. • Angajamentul și implicarea membrilor comunității locale, crearea unei atmosfere de entuziasm și energie pentru dezvoltarea locală. • Comunicarea în cadrul GAL-urilor, cu potențialii solicitanți și cu comunitatea locală. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizați caracterul incluziv prin analizarea componenței și a membrilor organismului decizional al GAL-ului (în funcție de gen, sector, tipul de organizație etc.) și a modului în care componența influențează procesul decizional. • Evaluați capacitatea GAL-ului de a formaliza acordurile specifice de guvernare cu actorii locali. • Căutați dovezi privind o mai bună animare și responsabilizare a membrilor comunității locale, care să le permită să își exprime interesele, să își exercite drepturile etc. • Căutați dovezi ale îmbunătățirii capacităților/competențelor tehnice și administrative ale GAL-ului, ale membrilor și ale personalului acestuia. • Analizați percepțiile conform cărora GAL-urile au devenit un agent central de dezvoltare în zonă. • Căutați dovezi ale proceselor GAL care facilitează guvernarea locală. • Analizați mobilizarea locală și încurajarea persoanelor care nu sunt beneficiari să participe la procesele de dezvoltare locală. • Căutați dovezi ale realizărilor strategiei de dezvoltare locală publicate pe site-urile internet și promovate prin intermediul mijloacelor de comunicare socială ale părților interesate LEADER implicate. • Identificați dacă GAL-urile au o strategie de comunicare detaliată a activităților lor. • Căutați dovezi în rândul comunității locale cu privire la cunoașterea GAL-ului, a activităților sale și a SDL. • Căutați dovezi ale procedurilor de soluționare a conflictelor în cadrul GAL-ului.
Guvernanța pe mai multe niveluri a inițiativei LEADER	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea GAL-urilor de a-și asuma sarcini critice și de a interacționa cu alte instituții/rețele la nivel local, regional, național și internațional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizați capacitatea GAL-ului de a crea și a gestiona legături și comunicarea bidirecțională cu AM/AP și cu alte părți interesate și rețele relevante. • Evaluați competențele și capacitățile AM/AP și ale rețelei naționale PAC pentru a gestiona relația cu GAL-urile.

	<ul style="list-style-type: none"> O bună coordonare și comunicare între GAL și AM/AP, rețeaua națională PAC. 	<ul style="list-style-type: none"> Analizați sprijinul acordat GAL-urilor de către AM/rețeaua națională PAC în vederea îmbunătățirii capacității lor decizionale. Analizați sprijinul acordat GAL-urilor de către AM și AP în ceea ce privește procedurile de simplificare și alte modalități de facilitare a accesului la finanțare pentru solicitanți.
--	--	--

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

2.3. Sporirea rezultatelor și a impacturilor în cadrul LEADER (definiție de lucru)

Sporirea rezultatelor și a impacturilor în cadrul LEADER se referă la mobilizarea potențialului endogen, la valorificarea activelor teritoriale și la consolidarea legăturilor dintre membrii/actorii comunității locale pentru a obține mai mult cu resursele disponibile și pentru a promova proiecte inovatoare, durabile și integrate, conduse de comunitate, care generează un impact de durată în zona GAL-ului.

Valoarea adăugată constă în faptul că se așteaptă ca proiectele implementate prin metoda LEADER ¹² să producă rezultate mai bune decât cele care ar fi fost implementate în cadrul altor programe. În consecință, aceste rezultate sporite ar conduce la impacturi pe termen mai lung în zona GAL-ului și ar contribui la dezvoltarea locală.

Tabelul 3. Lista elementelor componenteii valorii adăugate a inițiativei LEADER – sporirea rezultatelor și a impacturilor – cu descrieri și exemple privind modul de operaționalizare a acestor elemente

Elemente	Descrieri	Exemple de modalități de operaționalizare
Sporirea efectului de levier	<ul style="list-style-type: none"> Contribuția la dezvoltarea locală ca urmare a stimulării finanțării suplimentare care intră în zona GAL-ului. Mai multe idei de proiecte au fost elaborate și prezentate pentru finanțare în cadrul strategiilor de dezvoltare locală (SDL). 	<ul style="list-style-type: none"> Analizați capacitatea GAL-urilor, a rețelelor și a membrilor/actorilor comunității locale de a utiliza fondurile și de a obține/mobiliza resurse suplimentare din SDL și LEADER (de exemplu, finanțare UE/națională/regională/privată pentru proiecte noi). Căutați dovezi care să ateste că proiectele LEADER activează activități de voluntariat.

¹² Acestea pot include proiecte-umbrelă, care, în anumite condiții, pot fi un instrument util pentru punerea în aplicare a LEADER. Ele pot contribui la scurtarea procesului de depunere a cererilor pentru micii beneficiari, pot reduce numărul formalităților administrative și pot face posibilă implicarea unor grupuri-țintă care, altfel, ar fi dificil de abordat.

	<ul style="list-style-type: none"> • Proximitatea GAL-ului față de zonă încurajează mai multe persoane să prezinte proiecte, și anume beneficiari care nu ar fi depus cereri fără LEADER. 	<ul style="list-style-type: none"> • Căutați dovezi privind identificarea și motivarea noilor promotori de proiecte. • Căutați dovezi ale unor profiluri noi și/sau diferite de cele obișnuite ale întreprinderilor/actorilor care participă la proiectele LEADER.
Proiecte bine adaptate la nevoile zonei GAL-ului	<ul style="list-style-type: none"> • Proximitatea GAL-ului și abordarea ascendentă contribuie la selectarea proiectelor axate pe nevoile cele mai presante ale zonei GAL-ului. • Acestea cuprind, de asemenea, mai multe domenii/sectoare pentru a aborda o serie de probleme/nevoi cu care se confruntă zona GAL-ului. • În unele cazuri, legăturile dintre proiecte permit, de asemenea, să se pună accentul pe nevoile zonei GAL-ului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Căutați dovezi care să ateste că o varietate de promotori permite proiectelor să răspundă nevoilor locale prin metoda LEADER. • Căutați dovezi ale proiectelor care valorifică anumite identități și active teritoriale.
Proiecte mai inovatoare	<ul style="list-style-type: none"> • Proiecte care generează idei, produse sau procese noi în zona GAL-ului care sunt inovatoare în context local ¹³. 	<ul style="list-style-type: none"> • Căutați dovezi privind existența unor proiecte LEADER inovatoare în context local.
Proiecte durabile	<ul style="list-style-type: none"> • Proiecte care produc rezultate durabile în ceea ce privește beneficiile economice, sociale și de mediu sau proiecte care evoluează în alte proiecte sau rețele. • Durabilitatea este influențată, de asemenea, de cunoașterea condițiilor locale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Căutați dovezi de proiecte ale căror rezultate sunt durabile din punct de vedere economic, social sau de mediu. • Căutați dovezi de proiecte care sunt incluse în alte proiecte în lanț, rețele etc. după încheierea sprijinului LEADER. • Analizați modul în care cunoștințele locale contribuie la proiecte mai durabile.
Proiecte care promovează legăturile dintre actori	<ul style="list-style-type: none"> • Exemple de legături includ, de exemplu, proiecte legate de strategiile satelor 	<ul style="list-style-type: none"> • Căutați dovezi ale proiectelor LEADER care contribuie la crearea de legături între toate părțile interesate implicate.

¹³ În conformitate cu [Regulamentul \(UE\) 2022/1475](#), anexa VII punctul 2 litera (c), statele membre, autoritățile regionale sau GAL definesc termenul „inovator” în context local.

	<p>inteligente, proiecte cu mai mulți parteneri, proiecte integrate, proiecte-umbrelă etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parteneriate, rețele și colaborări care nu ar fi existat fără LEADER. 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluați măsura/modul în care proiectele LEADER se bazează unele pe altele/generează sinergii și contribuie la realizarea strategiei de dezvoltare locală. • Căutați dovezi ale proiectelor LEADER care au generat cooperare sub formă de rețele, parteneriate și alte colaborări, cum ar fi în contextul satelor inteligente. Acestea din urmă se bazează pe abordări participative și pe inovare.
--	--	--

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

2.4. Modificări structurale în zona GAL-ului (definiție de lucru)

Elementele valorii adăugate a inițiativei LEADER menționate mai sus sunt realizate prin aplicarea metodei LEADER în combinație cu cele trei procese favorizante, în special punerea în aplicare a strategiei de dezvoltare locală, mecanismul de punere în aplicare și sprijinul pentru animare/consolidare a capacităților furnizat în special de GAL și/sau de AM, precum și de rețeaua națională PAC. Ca urmare a acestor combinații, se produc schimbări structurale în zona GAL-ului.

Schimbările structurale din zona GAL-ului se referă la schimbări semnificative ale modului în care funcționează zona locală, inclusiv economia, societatea și instituțiile sale, determinate de punerea în aplicare a strategiilor de dezvoltare locală prin aplicarea metodei LEADER. Printre schimbările structurale care pot fi afectate de activitățile GAL-ului se numără, în special (listă neexhaustivă):

- structurile sociale (de exemplu, prevenirea depopulării sau menținerea tinerilor în zonă, reducerea excluziunii sociale, crearea de locuri de muncă durabile);
- structurile economice (de exemplu, găsirea de noi piețe, consolidarea lanțurilor valorice – în interiorul sau și în afara zonei, deschiderea unor noi tipuri de activități economice);
- structurile spațiale (de exemplu, valorificarea spațiilor care au fost neglijate sau neutilizate);
- modelele mentale și comportamentale (de exemplu, sentimentul de identitate, disponibilitatea de a colabora);
- schimbările structurale transversale, de exemplu, sporirea rezilienței comunității (care include mai multe aspecte sociale, economice și de mediu).

Printre exemplele de modalități de operaționalizare a conceptului de schimbare structurală se numără căutarea de dovezi ale schimbărilor structurale ca urmare a strategiei de dezvoltare locală (pe baza ipotezei că aceasta generează valoare adăugată sub forma îmbunătățirii capitalului social, a îmbunătățirii guvernantei și a sporirii rezultatelor și a impacturilor). De exemplu, schimbările legate de diferitele dimensiuni ale strategiei, cum ar fi transferul de cunoștințe, lanțurile scurte de aprovizionare, energia din surse regenerabile, inclusiv bioenergia, durabilitatea mediului și clima, crearea de locuri de muncă, întreprinderile rurale, inclusiv în bioeconomie, satele inteligente, accesul la servicii și infrastructură, incluziunea socială, egalitatea de gen.

3 Ce trebuie luat în considerare în elaborarea unui cadru de evaluare a valorii adăugate a inițiativei LEADER

Prezentul capitol urmărește să ofere considerații specifice pentru fiecare componentă a valorii adăugate a inițiativei LEADER în vederea elaborării unui cadru de evaluare clar care să includă în capitolele următoare întrebări de evaluare, factori de succes și indicatori.

Evaluarea valorii adăugate a inițiativei LEADER ar trebui să se concentreze să acopere toate elementele identificate ale valorii adăugate pentru a justifica utilizarea finanțării UE pentru LEADER cu cât mai multe dovezi posibil. În plus, Comisia Europeană consideră că unul dintre beneficiile principale ale LEADER este acela de a aduce UE mai aproape de cetățeni ¹⁴. În practică, aceasta înseamnă că LEADER contribuie la sporirea gradului de conștientizare a publicului cu privire la inițiativele cofinanțate de UE desfășurate în zonele rurale și promovează implicarea cetățenilor prin caracterul său incluziv. LEADER contribuie, de asemenea, la comunicarea relevanței acestor inițiative pentru populația interesată și, într-o anumită măsură, la sporirea încrederii față de instituțiile UE.

Pentru a facilita elaborarea unui cadru de evaluare a valorii adăugate a inițiativei LEADER, mai jos sunt prezentate considerații mai specifice pentru fiecare componentă a valorii adăugate.

¹⁴ În conformitate cu obiectivul 5 al politicii de coeziune „O Europă mai aproape de cetățeni, prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii” (https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/how/priorities_en). [Manualul strategiilor de dezvoltare teritorială și locală](#) completează obiectivul politicii de coeziune, contribuind la realizarea unei creșteri durabile în toate regiunile UE și aducând Europa mai aproape de cetățeni.

Capitalul social este un concept multidimensional, iar evaluarea sa ca o componentă a valorii adăugate a inițiativei LEADER ar trebui să ia în considerare procesele sociale, capacitățile și relațiile dintre toate părțile interesate implicate (a se vedea, de asemenea, capitolul 2 pentru definițiile de lucru și operaționalizarea capitalului social). De exemplu, evaluarea capitalului social poate lua în considerare măsura în care aplicarea metodei LEADER contribuie la:

- consolidarea sprijinului și a încrederii reciproce în rândul părților interesate relevante (de exemplu, GAL-uri și beneficiarii acestora) și consolidarea participării tuturor părților interesate LEADER la elaborarea și punerea în aplicare a unei abordări ascendente;
- parteneriate deschise între părțile interesate LEADER la toate nivelurile, norme și valori comune și facilitarea unei comunicări eficiente și eficiente;
- colaborarea în rețea și cooperarea dintre părțile interesate implicate în inițiativa LEADER, care sunt necesare pentru punerea în aplicare a inițiativei LEADER și pentru îndeplinirea obiectivelor acesteia. Acest lucru permite îmbunătățirea cunoștințelor, competențelor și informațiilor comune.

Guvernanța, atât guvernanța locală, cât și guvernanța pe mai multe niveluri se caracterizează prin interacțiuni frecvente și complexe între diverși actori guvernamentali și neguvernamentali care sunt mobilizați pentru punerea în aplicare a metodei LEADER (a se vedea, de asemenea, capitolul 2 pentru definiții de lucru și operaționalizarea guvernanței). Evaluarea guvernanței pe mai multe niveluri în contextul LEADER ar trebui să ia în considerare interacțiunile orizontale și verticale dintre părțile interesate guvernamentale și neguvernamentale implicate în punerea în aplicare a inițiativei LEADER. De exemplu, ar trebui să țină seama de:

- gestionarea verticală a LEADER, de exemplu între AM, GAL-uri și rețelele naționale PAC, pentru a promova autonomia și asumarea responsabilității la nivel local și pentru a facilita o participare mai largă a sectorului public și a celui privat în calitate de parteneri egali;
- coordonarea orizontală a LEADER, de exemplu între AM și AP, pentru a facilita punerea în aplicare armonioasă a LEADER, între autoritățile de management ale altor fonduri în cazul LEADER cu fonduri multiple, între GAL-uri pentru a facilita transferul de competențe și cunoștințe și pentru a promova proiecte comune, cu acțiuni care nu ar putea fi realizate separat și/sau cu rezultate mai bune decât dacă s-ar acționa separat;
- practici de guvernanță inovatoare (sociale – publice – private, la nivel local, regional, național) în cadrul LEADER (de exemplu, grupuri de lucru public-privat

participative) pentru a oferi răspunsuri la provocări complexe și pentru a obține rezultate mai bune.

Sporirea rezultatelor și a impacturilor decurge din aplicarea metodei LEADER pentru a răspunde nevoilor locale și pentru a contribui la obiectivele PAC (a se vedea, de asemenea, capitolul 2 pentru definiții de lucru și operaționalizarea rezultatelor și a impacturilor sporite). Strategiile de dezvoltare locală sunt elaborate de GAL-uri, cu implicarea comunității locale (abordare ascendentă) și, prin urmare, permit intervenții mai bine adaptate. GAL-urilor li se atribuie competențe decizionale cu privire la ce fonduri, unde, cui îi vor fi alocate și cum vor fi utilizate fondurile pentru a aborda nevoile locale și a îndeplini obiectivele relevante. Prin urmare, la evaluarea rezultatelor și a impacturilor sporite, ar putea fi luate în considerare următoarele:

- contribuțiile la îndeplinirea obiectivelor PAC pot fi sporite printr-o abordare mai eficace și mai bine integrată în ceea ce privește nevoile zonelor rurale;
- măsura în care discuțiile și consultarea GAL-urilor cu comunitatea locală, precum și criteriile de selecție a proiectelor LEADER conduc la proiecte mai bune;
- în domeniul ocupării forței de muncă, aplicarea corectă a abordării ascendente poate genera locuri de muncă mai durabile, deoarece locurile de muncă create prin această abordare sunt mai adaptate nevoilor locale, oferă oportunități de venit mai bune pentru comunitatea locală și contribuie la stoparea depopulării zonelor rurale;
- promovarea cooperării poate fi un rezultat al LEADER, dar și un impact în ceea ce privește îmbunătățirea capitalului social și a guvernanței locale și pe mai multe niveluri, care poate conduce la un impact pe termen lung sub forma unor schimbări structurale, de care ar trebui să se țină seama în cazurile în care, de exemplu, în zonă nu a existat o cultură anterioară a cooperării sau aceasta a fost limitată;
- aplicarea corectă a principiului inovării poate contribui la generarea de cunoștințe, traduse în produse și servicii mai inovatoare pentru comunitatea locală. Cu ajutorul acestora, poate fi posibil să se contribuie la transformarea socială, digitală și de mediu în zona GAL-ului.

Pe lângă considerațiile privind componentele valorii adăugate, există, de asemenea, câteva considerații tehnice pentru elaborarea cadrului de evaluare, cum ar fi:

- nivelul vizat de evaluare: GAL/nivel local sau nivelul PSP, deoarece acest lucru va determina dacă indicatorii vor trebui să fie agregați la nivelul PSP, aspect care, la rândul său, va determina alegerea indicatorilor;
- frecvența necesară pentru colectarea datelor și nivelul de agregare (eventual legate de perioada de raportare);
- sursele de date, inclusiv tipurile de părți interesate care oferă răspunsuri/informații la întrebările de evaluare și capacitățile/abilitatea acestora de a participa. De exemplu, comunitatea locală care ar fi vizată de sondaje sau interviuri, personalul relevant al GAL-ului și/sau personalul AM, AP sau al rețelei naționale PAC;
- resursele disponibile pentru evaluare, de exemplu, ținând seama de faptul că unele GAL-uri au la dispoziție resurse umane foarte limitate pentru evaluare. În acest caz, ar fi bine să se identifice unele elemente de bază ale cadrului de evaluare și unele elemente „de care este bine să dispunem”.

Nu în ultimul rând, un aspect important care trebuie luat în considerare atunci când se elaborează un cadru de evaluare pentru valoarea adăugată a inițiativei LEADER este ușurința în utilizare sau simplitatea acestuia. Punctul de plecare ar trebui să fie un cadru de evaluare simplu și clar, din acest motiv, cel propus mai jos în prezentele **orientări nu este obligatoriu, dar urmărește să ofere o gamă largă de elemente și indicatori**, astfel încât părțile interesate din cadrul evaluării să poată apoi să aleagă din capacitățile și contextele lor și să se adapteze la acestea. Apoi, GAL-urile (mai precis, managerii sau membrii personalului GAL-urilor care vor colecta informațiile necesare) vor trebui să dispună de capacitatea necesară (timp, cunoștințe etc.).

Partea III

Cadrul de evaluare propus

4 Elaborarea unui posibil cadru de evaluare pentru valoarea adăugată a inițiativei LEADER

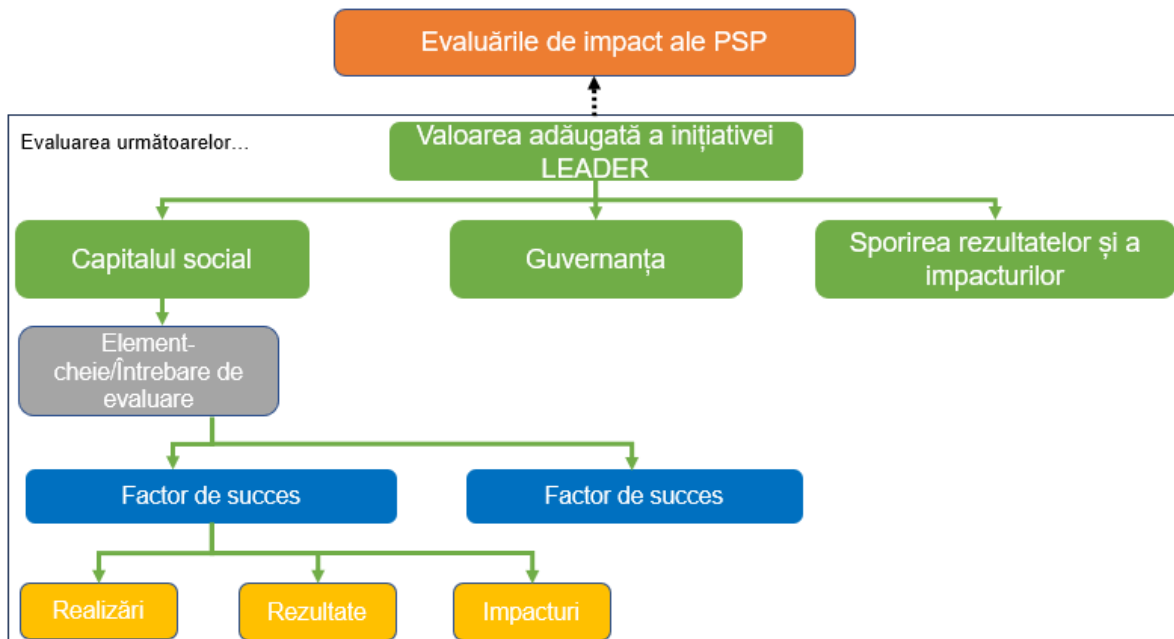
Prezentul capitol urmărește să descrie structura generală a cadrului de evaluare propus și conținutul acestuia. Cadrul de evaluare detaliat pentru fiecare componentă a valorii adăugate a inițiativei LEADER, prezentat ulterior în capitolul 5.

Întrucât valoarea adăugată a inițiativei LEADER este una dintre temele care trebuie să fie evaluate de către statele membre, în funcție de nevoile lor de evaluare și de logica de intervenție a planului strategic PAC, se propune aici un cadru de evaluare clar pentru a contribui la înțelegerea abordării LEADER și pentru a demonstra valoarea sa adăugată. Acest cadru este esențial pentru a genera dovezi solide cu privire la valoarea adăugată a inițiativei LEADER și pentru a contribui la identificarea domeniilor în care se pot aduce îmbunătățiri. Se sugerează ca autoritățile de management, dacă este posibil în consultare cu evaluatorii, să elaboreze acest cadru la începutul perioadei de programare, astfel încât să poată adapta și/sau proiecta sistemele de monitorizare/informare necesare la nivel de GAL pentru a colecta datele și informațiile necesare (pentru un exemplu de bază de date de monitorizare la nivel de GAL, a se vedea anexa 2).

Structura generală a cadrului de evaluare propus este descrisă în figura 3 și poate ajuta managerii de evaluare și evaluatorii să planifice și să pună în aplicare o evaluare a valorii adăugate a inițiativei LEADER la nivel local și național.

Figura 3. Structura generală a cadrului de evaluare

Sursă: Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

Cadrul de evaluare este elaborat în jurul celor trei **componente ale valorii adăugate a inițiativei LEADER**: îmbunătățirea capitalului social, îmbunătățirea guvernanței și sporirea rezultatelor și a impacturilor. Fiecare dintre aceste componente a fost analizată în funcție de principalele sale **elemente constitutive**, care sunt asociate întrebărilor de evaluare corespunzătoare.

Întrebările de evaluare contribuie la formularea problemei care trebuie analizată, la clarificarea suplimentară a **elementului-cheie de evaluare** și la orientarea formulării factorilor de succes corespunzători.

Factorii de succes reprezintă un termen nou în elaborarea evaluării planurilor strategice PAC. Aceștia sunt, de asemenea, înțeleși ca „criterii de apreciere”. Ei sunt utilizați pentru a preciza mai detaliat anumite aspecte ale întrebărilor/temelor de evaluare și pentru a exprima schimbarea preconizată a intervenției (intervențiilor) evaluate. Ei oferă explicații de perspectivă cu privire la modul în care se va răspunde la întrebările de evaluare, prin specificarea a ceea ce trebuie apreciat și prin stabilirea raționamentului pentru elaborarea și utilizarea unor parametri specifici (indicatori de realizare, de rezultat și de impact). Ei constituie baza pentru stabilirea lanțului causal și pot fi componenta principală în jurul căreia se pot structura constatările evaluării. Raționamentul pentru alegerea fiecărui factor de succes este prezentat în tabelele din capitolul 5, care prezintă cadrul de evaluare.

Pentru fiecare factor de succes se propune o listă a **indicatorilor de realizare, de rezultat și de impact**, împreună cu sursele de date corespunzătoare. Indicatorii reprezintă un mijloc de utilizare a datelor cantitative și calitative pentru a măsura direcția schimbării indicată de factorul de succes și, în consecință, pentru a răspunde la întrebarea de evaluare.

Evaluarea valorii adăugate a inițiativei LEADER poate fi considerată o evaluare formativă ¹⁵. Aceasta analizează **în ce măsură înființarea și funcționarea GAL-urilor, activitățile de animare și mecanismele de punere în aplicare ale acestora, precum și conceperea și punerea în aplicare a strategiilor lor de dezvoltare locală generează o valoare adăugată**. Constatările acestei evaluări pot oferi o contribuție valoroasă pentru evaluările de impact ale planurilor strategice PAC, contribuind la explicarea contribuției intervențiilor LEADER la obiectivele specifice și generale ale planului strategic PAC.

5 Defalcarea principalelor componente ale cadrului de evaluare propus

Prezentul capitol prezintă un exemplu detaliat de cadru de evaluare pentru fiecare componentă a valorii adăugate a inițiativei LEADER, inclusiv întrebările de evaluare sugerate, factorii de succes, indicatorii și sursele de date. Fișele detaliate pentru fiecare indicator pot fi găsite în anexa 1.

Un posibil cadru de evaluare pentru valoarea adăugată a inițiativei LEADER este prezentat în tabelele 4-6 pentru fiecare componentă a valorii adăugate a inițiativei LEADER, pe baza structurii de bază prezentate mai sus în figura 3. Deși acesta este un cadru propus, el ar putea fi utilizat de statele membre fără nicio adaptare, deoarece acoperă toate componentele valorii adăugate a LEADER și elementele acestora, include o gamă largă de factori de succes, cu o justificare a alegerii acestora, și utilizează toate sursele de date existente (în special toate variabilele DME), în timp ce sursele de date suplimentare sunt fezabile, deoarece acestea constau în principal în metode de colectare de date calitative, cum ar fi sondajele și grupurile de reflecție. Acest cadru de evaluare se bazează pe contribuțiile experților grupului de lucru tematic privind valoarea adăugată a inițiativei LEADER, care au o experiență îndelungată în

¹⁵ Evaluarea formativă este o examinare sistematică efectuată pe parcursul punerii în aplicare a unui program, cu scopul de a colecta în permanență feedback și informații pentru a identifica domeniile în care se pot aduce îmbunătățiri într-un stadiu incipient. Constatările obținute în urma evaluărilor formative oferă informații valoroase pentru evaluările de impact ulterioare ale planului strategic PAC, asigurând faptul că procesul de evaluare reflectă cu acuratețe componentele și rezultatele relevante.

cea ce privește inițiativa LEADER și evaluarea sa. Prin urmare, el ar putea fi considerat un cadru adecvat.

Cu toate acestea, statele membre au în continuare posibilitatea de a alege să își elaboreze propriul cadru de evaluare și să aplice factorii de succes și indicatorii care sunt cei mai relevanți pentru contextul și nevoile lor de evaluare sau să îi adapteze în continuare, dacă este cazul. Pentru fiecare factor de succes, există o scurtă descriere, indicatorii asociați acestuia și sursele de date propuse. În fișele indicatorilor din anexa 1, fiecare indicator este explicat în detaliu, inclusiv domeniul său de aplicare, definiția conceptelor, unitatea de măsură, sursele de date și metodologia/formula de calcul.

5.1. Îmbunătățirea capitalului social

Cadrul de evaluare exemplificat pentru capitalul social poate fi utilizat pentru a evalua în ce măsură punerea în aplicare a abordării LEADER sporește capitalul social în ceea ce privește îmbunătățirea creării de rețele, consolidarea sprijinului și a încrederii reciproce, precum și susținerea modelelor mentale și a convingerilor comune.

Tabelul 4. Exemplu de cadru de evaluare pentru îmbunătățirea capitalului social

Îmbunătățirea capitalului social		
Element-cheie pentru evaluare: 1. Rețele.		
Întrebare de evaluare: În ce măsură contribuie LEADER la interacțiuni de calitate și la crearea de rețele între actorii relevanți?		
Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date
FOS.S:1.01: Dimensiunea și diversitatea rețelei și calitatea interacțiunilor din cadrul GAL-ului se îmbunătățesc sau rămân la un nivel ridicat. <i>GAL-urile sunt rețele de actori locali/membri ai comunității și constituie esența LEADER. O rețea largă și diversificată cuprinzând toți actorii locali relevanți care cooperează îndeaproape le permite acestora să facă schimb de idei și experiențe, să își consolideze capacitățile și să contribuie la o dezvoltare</i>	LAV.O.01: Numărul de membri ai GAL-ului, defalcat pe tipuri de organizații: a) administrațiile publice; b) interesele economice locale private; c) interesele locale sociale; d) altele.	<i>Date pentru monitorizare și evaluare (DME). Variabilele L600-L604 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i>
	LAV.R.01: Indicele de diversitate a rețelei membrilor GAL-ului (ca indicator al capitalului social structural al GAL-ului).	<i>Registreele administrative ale GAL-ului.</i> <i>Date pentru monitorizare și evaluare (DME). Variabilele L600-L604 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i>
	LAV.I.01: Membrii GAL-ului care consideră că între membrii GAL-ului	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>

<p>locală care să răspundă nevoilor zonei.</p>	<p>s-a dezvoltat o cultură a cooperării de calitate.</p>	
<p>FOS.S:1.02: Interacțiunile sociale în zona GAL-ului (dar în afara GAL-ului în sine) s-au îmbunătățit sau rămân la un nivel ridicat datorită LEADER.</p> <p><i>Prin participarea la proiectele LEADER, beneficiarii intră în contact cu alți actori locali și sunt integrați în structura comunității locale și în dinamica dezvoltării locale. La rândul său, acest lucru îmbunătățește interacțiunile sociale dintre membrii comunității locale din zona GAL-ului.</i></p>	<p>LAV.O.02: Numărul (sau raportul) operațiunilor (proiectelor) implementate în comun de mai multe tipuri de promotori (cu precizarea tipurilor).</p>	<p><i>Variabilele DME L700 și L706 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i></p> <p><i>Interviuri, sondaje pentru a preciza tipurile.</i></p>
	<p>LAV.O.03: Numărul de participanți la operațiuni (proiecte) comune.</p>	<p><i>Rapoarte de proiect, baza de date de monitorizare la nivel de GAL, sondaje.</i></p>
	<p>LAV.R.02: Dovezi ale participanților la proiectele (operațiunile) LEADER care își îmbunătățesc capacitatea de a se organiza în grupuri sociale și de a se integra în structura comunitară.</p>	<p><i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i></p>
	<p>LAV.I.02: Percepția îmbunătățirii interacțiunilor sociale în zona GAL-ului în rândul participanților la proiectele LEADER.</p>	<p><i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i></p>
<p>FOS.S:1.03: GAL-ul a dezvoltat sau a menținut colaborarea în rețea cu parteneri relevanți din afara zonei GAL-ului.</p> <p><i>GAL-urile nu funcționează individual. Ele sunt rețele active care interacționează cu alte rețele la nivel local, regional, național și transnațional și care pot beneficia de schimbul de experiență.</i></p>	<p>LAV.O.04: Numărul operațiunilor (proiectelor) de cooperare interregională implementate de GAL.</p>	<p><i>Date pentru monitorizare și evaluare. Variabila L708 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i></p>
	<p>LAV.O.05: Numărul operațiunilor (proiectelor) de cooperare transnațională implementate de GAL.</p>	<p><i>Date pentru monitorizare și evaluare. Variabila L709 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i></p>
	<p>LAV.R.03: Dovada calității interacțiunilor membrilor GAL-ului cu alți actori (externi).</p>	<p><i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i></p>
<p>Element-cheie pentru evaluare: 2. Sprijin și încredere reciprocă.</p> <p><u>Întrebare de evaluare:</u> În ce măsură a contribuit LEADER la sprijinul și încrederea reciprocă în cadrul GAL-ului și al comunității locale?</p>		
<p>Factori de succes (FS)</p>	<p>Indicatori</p>	<p>Surse de date</p>
<p>FOS.S:2.01: Nivelul de sprijin și încredere</p>	<p>LAV.O.06: Dovezi ale încrederii în GAL.</p>	<p><i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i></p>

<p>reciproce în cadrul GAL-ului și al comunității locale din zona GAL-ului a crescut sau rămâne la un nivel ridicat.</p> <p><i>Nivelul de încredere în rândul membrilor GAL-ului descrie capitalul social „normativ” și sprijină construirea de relații economice și îmbunătățirea performanței economice. El contribuie la accelerarea procedurilor, la reducerea numărului de litigii sau a timpului dedicat acestora și, în general, permite o coordonare și o punere în aplicare mai ușoare, mai eficace și mai eficiente (costuri de tranzacție mai mici) ale activităților GAL-ului.</i></p>	LAV.R.04: Nivelul de încredere a comunității locale față de GAL.	Sondaje, grupuri de reflecție, studii de caz.
	LAV.I.03: Schimbarea încrederii comunității locale față de GAL (pentru a reflecta valoarea adăugată a inițiativei LEADER în ceea ce privește încrederea).	Sondaje, grupuri de reflecție, studii de caz.

Element-cheie pentru evaluare: 3. Modele mentale, valori și convingeri comune.

Întrebare de evaluare: În ce măsură contribuie LEADER la modele mentale, valori și convingeri comune?

Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date
<p>FOS.S:3.01: Viziunea comună pentru zona GAL-ului, identitățile teritoriale, obiectivele, valorile și/sau convingerile comune sunt promovate de LEADER în cadrul GAL-ului și în zona GAL-ului.</p> <p><i>Aceste componente ale capitalului social sunt intangibile și pot fi măsurate prin analiza percepțiilor. Modelele mentale și convingerile comune implică procese de reflecție comune cu privire la modul în care funcționează lucrurile și facilitează cooperarea și</i></p>	LAV.O.07: Dovezi ale sensibilizării sociale comune în zona GAL-ului. LAV.R.05: Dovezi ale valorilor comune în cadrul cooperării și/sau al operațiunilor (proiectelor) comune, luând în considerare (1) capacitatea de a respecta acordurile; (2) veridicitatea în relațiile sociale și economice; (3) capacitatea de reacție și respectarea statului de drept; (4) capacitatea de a evita comportamentele oportuniste sau parazitismul. LAV.I.04: Percepția că acțiunile GAL-ului au avut un impact asupra îmbunătățirii identității locale și a imaginii zonei GAL-ului, a populației, a resurselor și a produselor sale.	Sondaje, grupuri de reflecție. Sondaje, grupuri de reflecție, interviuri. Sondaje, grupuri de reflecție.

includiunea în dezvoltarea locală.		
------------------------------------	--	--

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

5.2. Îmbunătățirea guvernantei

Cadrul de evaluare exemplificat pentru guvernanta poate fi utilizat pentru a evalua în ce măsură punerea în aplicare a abordării LEADER îmbunătățește guvernanta locală și pe mai multe niveluri și sporește transparența proceselor și a procesului decizional.

Tabelul 5. Exemplu de cadru de evaluare pentru îmbunătățirea guvernantei

Îmbunătățirea guvernantei			
Element-cheie pentru evaluare: 1. Guvernanta locală			
<p><u>Întrebare de evaluare:</u> În ce măsură punerea în aplicare a LEADER a condus la instituirea unor procese și mecanisme coordonate și animate de GAL pentru a asigura un proces decizional participativ, transparent și favorabil incluziunii și o implicare puternică a comunității în elaborarea și punerea în aplicare a strategiei?</p>			
Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date	
<p>FOS.G:1.01: Incluziunea în procesul decizional: Capacitatea GAL-ului de a reuni organizațiile și persoanele într-un mod incluziv în procesul decizional se îmbunătățește sau rămâne la un nivel ridicat.</p> <p><i>Acest factor de succes încearcă să surprindă procese de coordonare pozitive, și anume încercări de a maximiza realizarea obiectivelor generale prin explorarea și exploatarea oportunităților strategice comune la nivelul organizațiilor și al localității.</i></p>	<p>LAV.O.08: Numărul de membri ai GAL-ului în organismul decizional în funcție de tipul organizației pe care o reprezintă, precum și în funcție de sex și vârstă: a) administrațiile publice; b) interesele economice locale private; c) interesele sociale locale; d) altele (neincluse în categoriile anterioare).</p>	<p><i>Date pentru monitorizare și evaluare.</i></p> <p><i>Variabilele L610-L620 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i></p>	
	<p>LAV.R.06: Dovezi ale proceselor GAL care facilitează incluziunea în guvernanta locală.</p>	<p>LAV.I.05: Percepția membrilor comunității locale potrivit căreia GAL-ul reunește organizațiile și persoanele într-un mod incluziv în procesul decizional.</p>	<p><i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i></p> <p><i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i></p>
	<p>LAV.O.09: Numărul de activități de formare/consolidare a capacităților care au contribuit la îmbunătățirea competențelor administrative și tehnice ale GAL-ului, în funcție de tipul de organizator (GAL, AM/AP, rețeaua națională PAC, alte organisme).</p>	<p><i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL, interviuri.</i></p>	

îmbunătățesc sau rămân la un nivel ridicat. <i>Formarea și consolidarea capacităților, precum și participarea la activitățile legate de GAL contribuie la dezvoltarea competențelor relevante în contextul LEADER.</i>	LAV.R.07: Dovezi ale îmbunătățirii competențelor administrative.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>
	LAV.R.08: Dovezi ale îmbunătățirii competențelor tehnice ale GAL-urilor în SDL și în zonele vizate de aceasta.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>
FOS.G:1.03: GAL-ul a îmbunătățit animarea și sprijinul acordat beneficiarilor efectivi și potențiali. <i>Animarea se află în centrul punerii în aplicare a LEADER. Ea pune bazele unei guvernante locale îmbunătățite, prin motivarea membrilor comunității locale să participe la formarea sau continuarea activităților GAL-ului și prin implicarea puternică a acestora în dezvoltarea în comun a strategiei de dezvoltare locală și în punerea în aplicare efectivă a acesteia.</i>	LAV.O.10: Numărul de activități de animare, în funcție de grupul de părți interesate-țintă, de organizator și de tipul de activitate.	<i>Rapoartele anuale ale GAL-ului, baza de date de monitorizare la nivel de GAL, interviuri cu reprezentanți ai GAL-ului.</i>
	LAV.R.09: Dovezi ale sprijinului (în funcție de tipul de sprijin) acordat solicitanților și beneficiarilor și, în special, celor care nu au mai depus cereri sau nu au mai beneficiat de sprijin anterior, inclusiv grupurilor greu accesibile.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>
	LAV.I.06: Numărul de solicitanți noi ca urmare a activităților de animare și de sprijin.	<i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL.</i>
FOS.G:1.04: Comunicarea în cadrul GAL-ului, cu potențialii solicitanți și cu comunitatea locală se îmbunătățește. <i>Activitățile de comunicare contribuie la îmbunătățirea guvernantei locale prin sporirea transparenței operațiunilor și deciziilor GAL. Ele contribuie, de asemenea, la apropierea UE de cetățeni prin promovarea realizărilor legate de punerea în aplicare a metodei</i>	LAV.O.11: Numărul de GAL-uri ale căror documente relevante privind activitățile lor sunt disponibile pe site-ul web: 1) statutul GAL-ului, 2) componența consiliului de administrație, 3) procesele-verbale ale adunărilor generale, 4) situațiile financiare (parte a rapoartelor anuale), 5) strategia de dezvoltare locală, 6) cererile de proiecte publicate, 7) deciziile privind selecția proiectelor și descrierile proiectelor finanțate, 8) evaluarea GAL-ului, 9) buletine informative.	<i>Site-urile GAL.</i>
	LAV.O.12: Dovezi ale activităților de comunicare ale GAL-urilor și ale gradului de acoperire a acestora, de exemplu: a) existența unui site web al GAL-ului, b)	<i>Site-ul GAL-ului, interviuri, grupuri de reflecție,</i>

LEADER și a strategiei de dezvoltare locală.	prezența pe platformele de comunicare socială, c) prezența pe alte canale publice comune, d) reuniuni/evenimente, e) altele.	<i>statistici de comunicare.</i>
	LAV.R.10: Procentul de membri ai comunității locale care cunosc a) GAL-ul, b) activitățile acestuia, c) strategia de dezvoltare locală.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție</i>
	LAV.I.07: Dovezi ale membrilor comunității locale care consideră a) că LEADER aduce UE mai aproape de cetățeni.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>
	LAV.I.08: Dovezi ale membrilor comunității locale care au percepția că GAL-ul este o instituție/un agent central credibil(ă) pentru dezvoltarea locală.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>
Element-cheie pentru evaluare: 2. Guvernanța pe mai multe niveluri a inițiativei LEADER		
Întrebare de evaluare: În ce măsură punerea în aplicare a LEADER a condus la instituirea unor procese și mecanisme de colaborare între AM/AP, autoritățile regionale, rețele și GAL-uri, pe baza standardelor de la nivelul UE, pentru a capacita GAL-urile, pentru a consolida capacitățile decizionale, de gestionare și de responsabilizare ale acestora?		
Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date
FOS.G:2.01: Coordonarea și comunicarea dintre GAL și alte niveluri de guvernanță se îmbunătățesc sau rămân la un nivel ridicat. <i>Coordonarea și comunicarea dintre GAL și alte niveluri de guvernanță sunt esențiale pentru construirea unei guvernanțe eficiente pe mai multe niveluri. Aceste interacțiuni modelează repartizarea competențelor între diferitele niveluri.</i>	LAV.O.13: Numărul și tipul interacțiunilor dintre AM/AP și GAL-uri sau reprezentanții GAL-urilor (de exemplu, participarea la reuniuni, adunări, reuniuni ale CM).	<i>Evidențele/datele de monitorizare de la AM/AP și GAL, din baza de date de monitorizare la nivel de GAL.</i> <i>Interviuri cu personalul GAL-ului, al AM și al AP.</i>
	LAV.R.11: Dovezi privind îmbunătățirea calității interacțiunilor dintre AM/AP/rețeaua națională PAC și GAL-uri sau reprezentanții GAL-urilor.	<i>Interviuri sau sondaje cu personalul GAL-ului, al AM, al AP și al rețelei naționale PAC.</i>
	LAV.I.09: Dovezi ale unei percepții pozitive a persoanelor din AM/AP/rețeaua națională PAC și GAL care consideră că legăturile și coordonarea/comunicarea dintre AM/AP/rețeaua națională PAC și GAL-uri au fost consolidate.	<i>Sondaj, grupuri de reflecție.</i>

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

5.3. Sporirea rezultatelor și a impacturilor

Cadrul de evaluare exemplificat pentru sporirea rezultatelor și a impacturilor poate fi utilizat pentru a evalua în ce măsură punerea în aplicare a abordării LEADER mobilizează resursele existente, promovează proiecte mai inovatoare și mai durabile care sunt adaptate la nevoile locale și consolidează legăturile dintre actorii locali.

Tabelul 6. Exemplu de cadru de evaluare pentru sporirea rezultatelor și a impacturilor

Sporirea rezultatelor și a impacturilor		
Element-cheie pentru evaluare: 1. Sporirea efectului de levier		
Întrebare de evaluare: În ce măsură generează LEADER un efect de levier?		
Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date
FOS.E:1.01: SDL a stimulat investiții sau activități suplimentare în zona GAL-ului pentru a atinge obiectivele strategice ale SDL care nu sunt finanțate direct din LEADER. <i>Sprijinul FEADR prin metoda LEADER a mobilizat resurse suplimentare și a generat noi investiții în zonele rurale.</i>	LAV.O.14: Raportul dintre finanțarea FEADR pentru SDL și alte finanțări (altele decât FEADR) cheltuite pentru SDL, din care a) din surse private, b) din surse publice.	<i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL, rapoartele anuale ale GAL-ului și datele pentru monitorizare și evaluare. Variabila L922 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i>
	LAV.O.15: Dovezi (număr și cheltuieli) ale proiectelor cărora li se aplică GAL-ul, în afara FEADR (de exemplu, alte fonduri UE sau fonduri naționale).	<i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL, interviuri.</i>
	LAV.R.12: Dovezi ale operațiunilor (proiectelor) care includ activități de voluntariat.	<i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL, sondaje.</i>
FOS.E:1.02: Intervențiile LEADER au făcut posibilă identificarea și motivarea de noi promotori de proiecte. <i>Scopul este de a surprinde eforturile GAL-urilor de a identifica și de a motiva noi promotori de proiecte (și anume prima dată în cadrul FEADR) să desfășoare acțiuni care nu ar fi fost puse în aplicare fără LEADER, prin măsurarea numărului acestora și a</i>	LAV.O.16: Numărul de noi promotori de proiecte sprijiniți de GAL, pentru care sprijinul financiar din partea intervenției LEADER a fost decisiv.	<i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL, interviuri, sondaje.</i>
	LAV.R.13: Dovezi care să ateste că membrii comunității locale din zona GAL-ului au o percepție pozitivă a capacității GAL-ului de a identifica și de a capacita noi promotori de proiecte.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>

<p><i>percepției pozitive a membrilor comunității locale cu privire la capacitățile GAL-ului.</i></p>		
Element-cheie pentru evaluare: 2. Proiecte bine adaptate la nevoile zonei GAL-ului		
<p><u>Întrebare de evaluare:</u> În ce măsură strategia LEADER și acțiunile GAL-ului răspund nevoilor locale și obiectivelor teritoriale specifice?</p>		
Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date
<p>FOS.E:2.01: LEADER răspunde nevoilor locale și obiectivelor teritoriale specifice, permițând realizarea de proiecte de către o varietate de tipuri de promotori care valorifică anumite identități și active teritoriale.</p> <p><i>Abordarea ascendentă corectă permite GAL-urilor să răspundă mai bine nevoilor locale, în comparație cu alte intervenții gestionate la nivel central.</i></p>	<p>LAV.O.17: Numărul și ponderea operațiunilor (proiectelor) implementate de diferite tipuri de promotori.</p>	<p><i>Date pentru monitorizare și evaluare. Variabilele L700-709 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i></p>
	<p>LAV.O.18: Numărul operațiunilor (proiectelor) care contribuie la fiecare tipologie a nevoilor identificate în SDL, inclusiv la tranziția verde, digitală sau socială a zonelor rurale.</p>	<p><i>Date pentru monitorizare și evaluare. Variabilele L800-810 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i></p> <p><i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL.</i></p>
	<p>LAV.R.14: Procentul de operațiuni (proiecte) care valorifică active teritoriale unice (de exemplu, sociale, culturale, culinare, peisagistice, naturale, de mediu).</p>	<p><i>Sondaje, grupuri de reflecție, baza de date de monitorizare la nivel de GAL.</i></p>
	<p>LAV.I.10: Dovezi ale operațiunilor (proiectelor) care aduc beneficii comunității și consolidează identitatea comunității.</p>	<p><i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i></p>
Element-cheie pentru evaluare: 3. Proiecte cu elemente inovatoare la nivel local		
<p><u>Întrebare de evaluare:</u> În ce măsură sunt proiectele LEADER inovatoare în context local?</p>		
Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date
<p>FOS.E:3.01: LEADER încurajează introducerea/difuzarea inovațiilor în context local.</p> <p><i>GAL-urile și promotorii de proiecte locali pun în aplicare inovații de</i></p>	<p>LAV.O.19: Numărul operațiunilor (proiectelor) care sunt inovatoare în context local.</p>	<p><i>Date pentru monitorizare și evaluare. Variabila L710 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475].</i></p>

<i>produs, de proces, de serviciu, organizaționale, tehnologice, sociale, de model de afaceri și alte tipuri de inovare, așa cum sunt definite în fiecare context local de către GAL-uri sau, dacă este cazul, de către autoritățile naționale sau regionale.</i>	LAV.R.15: Procentul cheltuielilor aferente operațiunilor (proiectelor) inovatoare din totalul cheltuielilor.	<i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL.</i>
	LAV.R.16: Dovezi ale inovațiilor produse la nivel local ca răspuns la provocările/tranziția /a) digitale (digitală), b) verzi (verde), c) economice (economică) și d) sociale (socială).	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>
	LAV.I.11: Procentul părților interesate LEADER care consideră că LEADER contribuie la generarea de idei, produse sau procese noi în zona GAL-ului care sunt inovatoare în context local.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>

Element-cheie pentru evaluare: 4. Proiecte durabile

Întrebare de evaluare: În ce măsură produc proiectele LEADER rezultate durabile?

Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date
FOS.E:4.01: Proiectele LEADER produc rezultate durabile. <i>Durabilitatea în ceea ce privește măsura în care o intervenție va produce efecte de durată din punct de vedere financiar, economic, social și ecologic și în ceea ce privește durabilitatea investiției după încetarea sprijinului.</i>	LAV.O.20: Numărul de operațiuni (proiecte) care contribuie la: durabilitatea a) economică, b) de mediu, c) socială.	<i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL, sistemul electronic de informații privind PSP, rapoartele anuale ale GAL-ului.</i>
	LAV.R.17: Dovezi ale operațiunilor (proiectelor) a căror durabilitate a fost îmbunătățită prin consultarea cu GAL-ul.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i>
	LAV.R.18: Dovezi ale operațiunilor (proiectelor) care sunt durabile datorită cunoașterii condițiilor locale.	<i>Sondaje, grupuri de reflecție, interviuri.</i>

5. Proiecte care promovează legăturile dintre actorii locali

Întrebare de evaluare: În ce măsură promovează LEADER legături între actori (de exemplu, parteneriate, rețele, proiecte implementate în comun și alte colaborări) care nu ar fi existat în lipsa sa?

Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date
FOS.E:5.01: Sunt stabilite sau susținute proiecte de colaborare.	LAV.O.21: Numărul operațiunilor (proiectelor) LEADER care funcționează în sinergie (de exemplu, proiecte diferite care acoperă aspecte	<i>Baza de date de monitorizare la nivel de GAL, interviuri,</i>

Scopul este de a măsura numărul și ponderea operațiunilor (proiectelor) care funcționează în sinergie și generează cooperare.	diferite sau un proiect care acoperă sectoare diferite).	rapoartele anuale ale GAL-ului.
	LAV.R.19: Ponderea operațiunilor (proiectelor) LEADER care au generat cooperare sub formă de rețele, parteneriate, proiecte implementate în comun și alte colaborări/sinergii.	Date pentru monitorizare și evaluare. Variabilele L706, L708, L709 și L700 (de exemplu, % din L706/L700, L708/L700, L709/L700 [anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475]), interviuri.

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

5.4. Schimbări structurale

Cadrul de evaluare exemplificat pentru schimbările structurale poate fi utilizat pentru a examina în ce măsură combinarea celor trei componente ale valorii adăugate a inițiativei LEADER contribuie la schimbări structurale în zona GAL-ului (astfel cum se descrie și în Figura 2. Calea către schimbări structurale în zona GAL-ului).

Tabelul 7. Exemplu de cadru de evaluare a schimbărilor structurale

Schimbări structurale		
Întrebare de evaluare: În ce măsură punerea în aplicare a SDL prin aplicarea metodei LEADER produce schimbări structurale în zona GAL-ului?		
Factori de succes (FS)	Indicatori	Surse de date
<p>FOS.SC:1.01: Punerea în aplicare a SDL cu aplicarea metodei LEADER produce schimbări structurale ale dimensiunilor vizate de SDL.</p> <p><i>Punerea în aplicare a SDL utilizând metoda LEADER produce valoare adăugată în ceea ce privește capitalul social, guvernanța, precum și sporirea rezultatelor și a impacturilor. La rândul său, acest lucru conduce la un impact mai amplu în zona GAL-ului, și anume schimbări structurale în ceea ce privește modul în care funcționează economia, societatea</i></p>	<p>LAV.I.12: Raționamentul exprimat de părțile interesate LEADER cu privire la capacitatea LEADER de a produce schimbări structurale în dimensiunile asupra cărora intervine SDL.</p>	<p><i>Sondaje, grupuri de reflecție.</i></p>

și instituțiile sale, în conformitate cu dimensiunile în care intervine SDL.		
--	--	--

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

6 Obținerea unei imagini de ansamblu asupra surselor de date/informații disponibile

Prezentul capitol urmărește să informeze cu privire la sursele de date existente și să ofere informații cu privire la cele suplimentare și la modul în care acestea pot fi utilizate.

Orice evaluare este la fel de bună ca și datele și informațiile pe care le utilizează pentru a furniza informații pentru indicatorii incluși în cadrul de evaluare. Prin urmare, se sugerează ca AM/AP și GAL-urile să obțină o bună imagine de ansamblu a datelor și informațiilor necesare pentru indicatorii pe care aleg să îi utilizeze în evaluarea valorii adăugate a inițiativei LEADER. Acest lucru ar trebui realizat în primele etape ale perioadei de programare, de preferință atunci când autoritățile de management elaborează planuri de evaluare a PSP (2023-2027). Acestea din urmă conțin o secțiune privind datele și informațiile care pot oferi un ghid adecvat pentru datele care pot fi utilizate și pentru datele care nu sunt disponibile și care trebuie colectate.

Sursele de date din cadrul de evaluare propus se împart în două categorii principale: 1) surse de date existente pentru datele comune pe care le vor colecta toate statele membre, în special pentru variabilele/datele pentru monitorizare și evaluare (DME) definite în anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475 și 2) surse de date suplimentare la nivelul GAL-ului și al AM/AP pentru datele care nu sunt vizate de DME.

Sursele de date existente se referă la sistemele de monitorizare pentru colectarea datelor pentru variabilele legate de situația GAL-urilor, precum și variabilele privind activitățile GAL-urilor, astfel cum sunt descrise în anexa VII la Regulamentul (UE) 2022/1475. Deși obligațiile de raportare pentru aceste variabile nu sunt continue ¹⁶, datele pot fi disponibile în orice moment. În special, variabilele privind activitățile GAL-urilor pot fi integrate în cererea de sprijin și măsurate din momentul primei plăți către o anumită operațiune (un anumit proiect). În ceea ce privește variabilele legate de situația GAL-urilor, acestea sunt disponibile la nivel de GAL în orice moment, ca parte a documentației lor. AM poate solicita GAL-urilor să furnizeze date privind membrii GAL-urilor (L600-L604) și organismul decizional al GAL-urilor (Variabilele L610-L620)

¹⁶ Datele referitoare la activitățile GAL-urilor trebuie să fie raportate în 2026 și 2030, în timp ce datele referitoare la situația GAL-urilor vor fi raportate o singură dată, în anul următor selectării GAL-urilor.

nu numai la momentul selecției, ci și în timpul punerii în aplicare a strategiilor de dezvoltare locală cu o frecvență stabilită de comun acord (de exemplu, o dată pe an).

Sursele de date suplimentare pot include:

- baza de date de monitorizare la nivel de GAL. Aceasta este o bază de date menținută la nivel de GAL, în care sunt înregistrate datele operaționale privind activitățile de animare, precum și operațiunile (proiectele). Ea va trebui să fie convenită în urma discuțiilor dintre GAL-uri și AM/AP în primele etape ale perioadei de programare, pentru ca datele să fie colectate de la început. Anexa 2 oferă un exemplu de bază de date de monitorizare la nivel de GAL;
- rapoarte anuale ale GAL-ului. Acestea sunt date care pot fi extrase din baza de date la nivel de GAL, completate cu alte informații calitative, precum și cu constatările evaluărilor la nivel de GAL;
- înregistrările/datele de monitorizare de la AM/AP se referă la datele colectate și păstrate la nivelul AM/AP, care documentează gestionarea și controlul intervențiilor LEADER;
- sondajele, interviurile, grupurile de reflecție și studiile de caz se referă la datele primare colectate de evaluator(i) atunci când efectuează evaluarea valorii adăugate a inițiativei LEADER;
 - sondajele colectează date și informații în mod sistematic, pe baza opiniilor principalelor părți interesate, cum ar fi personalul GAL-ului, organismul decizional al GAL-ului, eșantionul reprezentativ de membri ai GAL-ului. Ele pot contribui la obținerea de informații cu privire la indicatorii de rezultat și de impact care sunt de natură mai calitativă. În toate fișele indicatorilor din anexa 1, care propun sondaje ca metodă de colectare a datelor, sunt furnizate exemple de întrebări din cadrul sondajului;
 - un grup de reflecție este o metodă de cercetare calitativă, în care un grup mic (de exemplu, 6-10 persoane) de persoane selectate (și anume pe baza anumitor criterii) răspund unor întrebări predefinite într-un cadru moderat. Grupurile de reflecție reprezintă o bună modalitate de a explora diferite puncte de vedere pe anumite teme și de a obține informații calitative aprofundate prin întrebări de verificare. Grupurile de reflecție nu ar trebui confundate cu un atelier, care urmărește să ajungă la o concluzie convenită de comun acord;
 - studiile de caz pot fi utilizate pentru a aprofunda analiza componentelor valorii adăugate a inițiativei LEADER. Ele colectează informații și date care

le completează pe cele furnizate de administrațiile GAL și pot contribui la evidențierea unora dintre principalele realizări în ceea ce privește valoarea adăugată;

- sistemul electronic de informații privind PSP se referă la sistemul electronic prevăzut la articolul 130 din Regulamentul (UE) 2021/2115.

Partea IV

Interpretarea rezultatelor

7 Modul de interpretare a rezultatelor evaluărilor valorii adăugate a inițiativei LEADER

Prezentul capitol urmărește să ofere informații cu privire la ceea ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează dovezile furnizate de indicatori și factorii de succes aferenți și, prin urmare, să răspundă la întrebările de evaluare.

Informațiile colectate cu ajutorul indicatorilor referitori la factorii de succes vor contribui la răspunsul la întrebările de evaluare privind examinarea diferitelor componente ale valorii adăugate a inițiativei LEADER. Factorii de succes indică schimbarea preconizată și direcția acestei schimbări (creștere, scădere, menținere). Valorile indicatorilor furnizează dovezi pentru a examina dacă s-a realizat schimbarea preconizată în ceea ce privește diferitele elemente ale capitalului social, ale guvernantei și ale rezultatelor și impacturilor sporite. Tabelele următoare indică ce trebuie luat în considerare atunci când se interpretează dovezile furnizate de indicatori și factorii de succes aferenți, pentru a răspunde la întrebările de evaluare.

7.1. Îmbunătățirea capitalului social

Tabelul 8. Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu rețelele

Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu rețelele	
<p>Rețele:</p> <p>În ce măsură contribuie LEADER la interacțiuni de calitate și la crearea de rețele între actorii relevanți?</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde folosind trei factori de succes care se referă la colaborarea în rețea și la interacțiuni a) între membrii GAL-ului, b) între actorii locali din zona GAL-ului și c) cu actori/părți interesate din afara zonei GAL-ului.</p> <p>Rețelele formale și informale la nivel local, care implică reprezentanți ai sectorului public și privat, se află în centrul principiului parteneriatului LEADER. Varietatea membrilor GAL-ului din aceste rețele sau eterogenitatea acestora conduce la o mai mare reprezentativitate a diferitelor categorii de actori locali din cadrul GAL-ului. Prin urmare, cu cât este mai mare valoarea indicelui de diversitate a rețelei (LAV.R.01), cu atât este mai bună calitatea rețelei în rândul membrilor GAL-ului. În plus, în cazul în care numărul membrilor GAL-ului care consideră că între ei s-a dezvoltat o cultură a cooperării de calitate (LAV.I.01) este, de asemenea, ridicat, acest lucru poate însemna că rețeaua GAL-ului are potențialul de a fi susținută în viitor. Valorile ridicate ale acestor indicatori (LAV.R.01 și LAV.I.01) arată că colaborarea în rețea și cooperarea au fost integrate structural în interacțiunile sociale ale părților interesate de la nivel local, ceea ce implică un capital social structural mai ridicat și mai durabil al GAL-ului. Valorile ridicate ale LAV.R.01 pot implica doar începutul acumulării de capital social structural în GAL, în timp ce durabilitatea potențială a acestui capital este încă neclară.</p>

	<p>În ceea ce privește colaborarea în rețea în rândul părților interesate din zona GAL-ului, participarea la proiectele LEADER pune oamenii în contact unii cu alții. Această participare este reprezentată de numărul de operațiuni (proiecte) implementate în comun (LAV.O.02) și de numărul de participanți la acestea (LAV.O.03). Acest fapt poate duce la o implicare mai mare în viața comunității prin participarea la grupări locale, reflectată prin dovezi ale participanților la proiectele LEADER care își îmbunătățesc capacitatea de a se organiza în grupuri sociale și de a se integra în structura comunității (LAV.R.02). La rândul său, implicarea persoanelor în grupări locale contribuie la îmbunătățirea interacțiunilor sociale (LAV.I.02).</p> <p>În ceea ce privește colaborarea în rețea cu actori din afara zonei GAL-ului, participarea membrilor GAL-ului la alte rețele, precum și interacțiunile și noile cooperări stabilite pot duce la o creștere a numărului și a calității rețelelor externe la care este asociat GAL-ul. Participarea la proiecte interregionale (LAV.O.04) și transnaționale (LAV.O.05) contribuie la capacitatea GAL-ului de a „păstra” inspirația și piețele externe. În plus, schimbul interregional/internațional contribuie la un schimb de idei și promovează competențele necesare pentru dezvoltarea de idei noi. Prin urmare, participarea la proiecte interregionale și transnaționale și interacțiunile frecvente ale GAL-urilor cu alții pot conduce la rețele mai puternice, la relații mai strategice și, în general, la o mai bună calitate a cooperării, pe baza dovezilor privind calitatea interacțiunilor GAL-ului cu alți actori (externi) (LAV.R.03). Prin urmare, cu cât este mai mare participarea GAL-ului la alte rețele, proiecte (operațiuni) și schimburi internaționale, cu atât este mai probabil ca acesta să poată beneficia de schimbul de experiență.</p>
<p>Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu sprijinul și încrederea reciprocă</p>	
<p>Sprijin și încredere reciprocă:</p> <p>În ce măsură a contribuit LEADER la sprijinul și încrederea reciprocă în cadrul GAL-ului și al comunității locale?</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând un factor de succes care se referă la nivelul de sprijin și încredere reciprocă în cadrul GAL-ului și al comunității locale din zona GAL-ului.</p> <p>Principiul ascendent și principiul axat pe zonă ale LEADER stau la baza consolidării încrederii. Membrii comunității locale interacționează în elaborarea strategiei de dezvoltare locală (SDL) și își dezvoltă încrederea față de GAL și capacitatea de a colabora pentru a atinge obiective comune în cursul acestui proces.</p> <p>Existența încrederii în cadrul GAL-ului (LAV.O.06), și anume între personalul GAL-ului, organismul decizional al GAL-ului și membrii GAL-ului, reduce litigiile și conduce la o soluționare mai rapidă a litigiilor, dacă acestea apar. În plus, dialogul deschis, transparența procesului decizional, acceptarea de viziuni noi și monitorizarea continuă a activităților GAL-ului facilitează apariția încrederii sociale între membrii GAL-ului.</p>

	<p>Nivelurile ridicate de încredere a comunității locale față de GAL (LAV.R.04) indică faptul că există un dialog, o transparență și o coordonare mai bune în ceea ce privește punerea în aplicare a activităților GAL-ului. Nivelurile ridicate de încredere sprijină, de asemenea, dezvoltarea unor relații economice și deschid calea pentru îmbunătățirea performanței economice.</p> <p>Schimbările în ceea ce privește încrederea comunității locale față de GAL (LAV.I.03) pot fi pozitive sau negative. Dacă sunt pozitive, ele indică faptul că GAL-ul și activitățile sale aduc o valoare adăugată în ceea ce privește încrederea, în timp ce, în cazul în care sunt negative, ele indică faptul că sunt necesare îmbunătățiri, astfel încât GAL-ul să poată fi un actor de încredere în procesul de dezvoltare locală.</p>
<p>Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu modelele mentale și convingerile comune</p>	
<p>Modele mentale și convingeri comune:</p> <p>În ce măsură contribuie LEADER la modele mentale, valori și convingeri comune?</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând un factor de succes legat de capacitatea GAL-ului de a promova o viziune comună asupra zonei GAL-ului, identități teritoriale, obiective, valori și/sau convingeri comune, în cadrul GAL-ului și în zona GAL-ului.</p> <p>Implicarea membrilor comunității locale în rețele și proiecte de cooperare le dezvoltă o înțelegere comună a problemelor sociale și le sporește solidaritatea și tendința de a include grupurile defavorizate, femeile și tinerii în proiectele de cooperare. Acest lucru ar spori sensibilizarea socială comună (LAV.O.07).</p> <p>În plus, cu cât există mai multe dovezi ale valorilor comune în cadrul cooperării și al proiectelor comune (LAV.R.05), cu atât este mai mare posibilitatea de a îmbunătăți identificarea locală și de a contribui la o viziune comună a zonei, a populației și a resurselor sale. Dacă numărul de participanți la proiectele LEADER și de membri ai comunității locale care consideră că acțiunile GAL-ului au avut un impact asupra îmbunătățirii identității locale și a imaginii zonei GAL-ului (LAV.I.04) este, de asemenea, ridicat, acest lucru înseamnă că GAL-ul a contribuit la modele mentale și convingeri comune, contribuind astfel la construirea capitalului social în zonă.</p>

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

7.2. Îmbunătățirea guvernantei

Tabelul 9. Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu guvernanta locală

<p>Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu guvernanta locală</p>	
<p>Guvernanta locală:</p> <p>În ce măsură punerea în aplicare a LEADER a</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând patru factori de succes care se referă la a) incluziunea în procesul decizional, b) dezvoltarea competențelor administrative și tehnice în rândul membrilor,</p>

<p>condus la instituirea unor procese și mecanisme coordonate și animate de GAL pentru a asigura un proces decizional participativ, transparent și favorabil incluziunii și o implicare puternică a comunității în elaborarea și punerea în aplicare a strategiei?</p>	<p>al organismului decizional și al personalului GAL-ului, c) desfășurarea de activități de animare și d) comunicarea în cadrul GAL-ului și cu comunitatea locală.</p> <p>Principiul LEADER axat pe zonă și cel al parteneriatului presupun implicarea membrilor comunității locale în procesul de dezvoltare locală prin intermediul GAL-ului. Acest lucru poate fi reprezentat de diversitatea componenței organismului decizional al GAL-ului (LAV.O.08). Deschiderea și caracterul incluziv al GAL-ului creează posibilități ca noi membri și actori ai comunității să fie implicați și ca membrii deja aleși/numiți ai organismului decizional să obțină contribuții din partea membrilor comunității locale din zonă.</p> <p>Mai multe dovezi ale proceselor GAL care facilitează implicarea comunității locale (LAV.R.06) reflectă eforturile GAL-ului în direcția unei structuri de guvernare mai deschise și mai favorabile incluziunii. Diferite tipuri de dovezi pot conduce la concluzii diferite, de exemplu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • statutul scris care include aspecte legate de mobilitate în procesul decizional (de exemplu, rotația membrilor în organismul decizional) este o condiție prealabilă pentru implicarea de noi grupuri de membri/actori ai comunității; • adunările generale sporesc posibilitățile ca noi membri/actori ai comunității să fie implicați și ca membrii deja aleși/numiți ai organismului decizional să obțină contribuții din partea persoanelor din teritoriu; • este mai probabil ca participarea mai largă a diferitelor grupuri să consolideze legitimitatea și să încurajeze soluționarea conflictelor prin integrarea timpurie a diferitelor puncte de vedere; • asistența acordată organismului decizional de către personalul GAL-ului în ceea ce privește implicarea noilor membri poate duce la ancorarea persoanelor, a grupurilor membre și a organizațiilor membre în GAL. <p>O componență favorabilă incluziunii a organismului decizional al GAL-ului, cu procese solide pentru a facilita și mai mult incluziunea, sporește credibilitatea GAL-ului, ceea ce se poate reflecta într-o percepție mai pozitivă asupra GAL-ului în rândul comunității locale (LAV.I.05).</p> <p>Gestionarea eficace a structurilor de guvernare locală necesită competențe administrative și tehnice specifice pentru membrii GAL-ului, consiliul decizional și personal. Participarea la evenimente de consolidare a capacităților sau de formare, precum și participarea la diferite activități ale GAL-ului, cum ar fi elaborarea strategiilor de dezvoltare locală, gestionarea și activitățile de animare (LAV.O.09), în concordanță cu principiul ascendent al LEADER, conduc la competențe noi sau îmbunătățite. Mai multe dovezi privind îmbunătățirea</p>
--	---

	<p>competențelor administrative (LAV.R.07) și tehnice (LAV.R.08) în rândul personalului GAL-ului, al organismului decizional și al membrilor GAL-ului indică o capacitate mai mare a GAL-ului și a membrilor săi de a oferi un sprijin de mai bună calitate proceselor de dezvoltare locală.</p> <p>Aceste competențe îmbunătățite permit GAL-ului să desfășoare activități de animare (LAV.O.10) care acoperă toate părțile interesate de la nivel local. Nivelurile mai ridicate ale dovezilor privind activitățile de animare și sprijinul acordat solicitanților și beneficiarilor (LAV.R.09) indică faptul că există mai multe posibilități ca acestea să motiveze membrii comunității locale să participe la punerea în aplicare a strategiei de dezvoltare locală. Cu cât eforturile GAL-ului de a anima și motiva părțile interesate de la nivel local sunt mai eficiente, cu atât este mai mare numărul de noi solicitanți de participare la strategia de dezvoltare locală (LAV.I.06).</p> <p>Comunicarea eficientă funcționează în sinergie cu activitățile de animare pentru a se asigura că un număr mai mare de membri ai comunității locale vor fi motivați să participe cu proiectele lor la punerea în aplicare a strategiei de dezvoltare locală. În plus, împreună cu activitățile de animare, activitățile de comunicare vor oferi comunității locale oportunități de a se face auzită și de a deveni parte a guvernantei locale. Mai multe dovezi privind activitățile de comunicare (LAV.O.12) la nivel de GAL și creșterea numărului de GAL-uri cu documente relevante referitoare la activitățile lor disponibile pe site-ul web (LAV.O.11) la nivelul PSP vor spori procentul membrilor comunității locale care cunosc abordarea LEADER, rolul GAL-urilor și SDL (LAV.R.10).</p> <p>Cu cât se dezvoltă mai mult gradul de conștientizare cu privire la LEADER și la punerea sa în aplicare și cu cât este mai mare numărul membrilor/actorilor comunității locale care implementează proiecte și/sau care au posibilitatea de a modela procedurile de guvernare locală, cu atât este mai mare vizibilitatea rolului UE în capacitarea comunităților locale (LAV.I.07). În cele din urmă, manifestarea efectivă a activităților GAL-ului și rezultatele obținute prin punerea în aplicare a SDL se pot reflecta în mai multe dovezi privind faptul că comunitatea locală consideră GAL-ul drept o instituție credibilă și un catalizator pentru dezvoltarea locală (LAV.I.08).</p>
<p>Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu guvernanta pe mai multe niveluri</p>	
<p>Guvernanta pe mai multe niveluri:</p> <p>În ce măsură punerea în aplicare a LEADER a condus la instituirea unor procese și mecanisme de colaborare între</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând un factor de succes legat de coordonarea și comunicarea dintre GAL și alte niveluri de guvernare.</p> <p>Principiul colaborării în rețea al LEADER implică implicarea GAL-urilor în procesele decizionale verticale (guvernare pe mai multe niveluri). Dimensiunea acestei implicări poate fi reprezentată de numărul și tipul de interacțiuni dintre AM/AP și GAL-uri (LAV.O.13). Această participare</p>

<p>AM/AP, autoritățile regionale, rețele și GAL-uri, pe baza standardelor de la nivelul UE, pentru a capacita GAL-urile, pentru a consolida capacitățile decizionale, de gestionare și de responsabilizare ale acestora?</p>	<p>la guvernanta pe mai multe niveluri capacitează GAL-urile și le consolidează capacitățile decizionale. Dovada îmbunătățirilor este numărul și calitatea interacțiunilor dintre AM/AP/rețeaua națională PAC și GAL-uri sau reprezentanții GAL-urilor (LAV.R.11), prin îmbunătățiri și simplificări ale sistemelor, ale normelor și ale procedurilor, precum și prin activități care îmbunătățesc comunicarea și coordonarea, indică legături mai puternice între aceste niveluri diferite de guvernanta (LAV.I.09). Ca urmare a consolidării legăturilor și a coordonării, personalul AM/AP și GAL-urile pot contribui la îmbunătățirea punerii în aplicare.</p>
--	--

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

7.3. Sporirea rezultatelor și a impacturilor

Tabelul 10. Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu sporirea efectului de levier

<p>Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu sporirea efectului de levier</p>	
<p>Sporirea efectului de levier:</p> <p>În ce măsură generează LEADER un efect de levier?</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând doi factori de succes care se referă la a) stimularea investițiilor sau a activităților suplimentare în zona GAL-ului care nu sunt finanțate direct de LEADER și b) identificarea și motivarea noilor promotori de proiecte.</p> <p>Strategiile de dezvoltare locală generează un efect de levier ca urmare a orientării strategice în comparație cu contribuția cererilor ad-hoc (care nu se încadrează într-un cadru strategic) la dezvoltarea locală. Acest efect de levier se poate manifesta prin nivelul de resurse suplimentare investite în SDL pentru a corespunde finanțării FEADR (LAV.O.14), dar și prin dovezile de proiecte cărora li se aplică GAL, în afara FEADR (LAV.O.15), ca urmare a competențelor și a capacităților pe care le-au dobândit în urma participării la activitățile LEADER. O altă dimensiune a resurselor suplimentare este activitatea de voluntariat (LAV.R.12) la care contribuie promotorii locali, comunitatea ca urmare a activităților de animare ale GAL-ului și punerea în aplicare a SDL.</p> <p>O altă manifestare a sporirii efectului de pârghie provine din identificarea și motivarea noilor promotori de proiecte. Abordarea ascendentă a LEADER asigură faptul că aceasta ajunge la membrii comunității locale care cunosc mai bine nevoile locale. În plus, activitățile de animare și comunicare ale GAL-ului vor permite potențialilor beneficiari din comunitatea locală să fie bine informați și motivați să solicite sprijin. Aceste activități pot ajuta, de asemenea, noii promotori de proiecte să își îmbunătățească propunerea inițială și/sau să contribuie la accelerarea implementării proiectelor (operațiunilor) lor. Creșterea numărului de noi promotori de proiecte sprijiniți de GAL, pentru care sprijinul financiar din partea intervenției LEADER a fost decisiv (LAV.O.16), oferă un indiciu al sporirii efectului de levier. Eforturile continue ale GAL-ului de a identifica</p>

	<p>și de a motiva în mod sistematic noii promotori de proiecte pot avea ca rezultat o percepție mai solidă în rândul părților interesate de la nivel local, potrivit căreia capacitatea GAL-ului de a valorifica cunoștințele locale a fost îmbunătățită (LAV.R.13).</p>
<p>Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în legătură cu proiecte bine adaptate la nevoile zonei GAL-ului.</p>	
<p>Proiecte bine adaptate la nevoile zonei GAL-ului:</p> <p>În ce măsură strategia LEADER și acțiunile GAL-ului răspund nevoilor locale și obiectivelor teritoriale specifice?</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând un factor de succes legat de îndeplinirea nevoilor locale și a obiectivelor teritoriale.</p> <p>Abordarea axată pe zonă și cea ascendentă a LEADER asigură faptul că strategia de dezvoltare locală reflectă nevoile teritoriilor locale și ale comunităților acestora. Pornind de la acest punct, implementarea proiectelor (operațiunilor) de către o varietate de promotori (LAV.O.17) care cunosc mai bine modul în care activele locale pot fi utilizate pentru a răspunde nevoilor identificate (LAV.O.18) va conduce la o pondere mai mare a proiectelor care se bazează pe active teritoriale și răspund nevoilor specifice ale zonei LEADER (LAV.R.14). Cu cât există mai multe proiecte implementate de o varietate de promotori care se bazează pe active teritoriale, cu atât este mai evident că abordarea LEADER promovează identitatea comunității (LAV.I.10).</p>
<p>Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu proiecte cu elemente inovatoare la nivel local.</p>	
<p>Proiecte cu elemente inovatoare la nivel local:</p> <p>În ce măsură sunt proiectele LEADER inovatoare în context local?</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând un factor de succes legat de introducerea și difuzarea inovațiilor în zona GAL-ului.</p> <p>Principiul inovării din cadrul LEADER asigură punerea în aplicare la nivel local a diferitelor tipuri de inovații (de exemplu, sociale, tehnologice, de proces, de serviciu). În plus, principiul colaborării în rețea și principiul cooperării teritoriale implică faptul că participarea la diferite rețele și proiecte de cooperare teritorială poate servi drept sursă de inspirație pentru generarea de idei noi care, la rândul lor, pot fi transformate în proiecte inovatoare în context local. Acestea pot fi reprezentate prin numărul de proiecte care sunt inovatoare în context local (LAV.O.19). Dovezile privind o pondere mai mare a proiectelor inovatoare, datorită abordării LEADER (LAV.R.16), indică o capacitate îmbunătățită a LEADER de a genera inovare la nivel local (LAV.I.11).</p>
<p>Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu proiectele durabile.</p>	
<p>Proiecte durabile:</p> <p>În ce măsură produc proiectele LEADER rezultate durabile?</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând un factor de succes legat de durabilitatea rezultatelor proiectelor.</p> <p>Abordarea axată pe zonă și cea ascendentă a LEADER promovează proiecte care se bazează pe aspecte teritoriale și pe cunoștințe locale și care au un potențial mai mare de a fi mai durabile din punct de vedere economic, de mediu sau social (LAV.O.20). Dovezile de proiecte care au fost îmbunătățite în urma consultării cu GAL (LAV.R.17) sau care sunt</p>

	considerate de actorii locali ca fiind mai durabile datorită cunoașterii condițiilor locale (LAV.R.18) pot reflecta eforturile GAL-ului de a spori durabilitatea prospectivă a proiectelor finanțate de LEADER și efectele pe care acestea le produc.
Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu proiectele care promovează legăturile dintre actorii locali.	
<p>Proiecte care promovează legăturile dintre actorii locali:</p> <p>În ce măsură promovează LEADER legături între actori (de exemplu, parteneriate, rețele, proiecte implementate în comun și alte colaborări) care nu ar fi existat în lipsa sa?</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând un factor de succes legat de promovarea și implementarea proiectelor de colaborare.</p> <p>Parteneriatul și principiile multisectoriale ale LEADER asigură o răspândire mai largă a beneficiilor proiectelor, prin intermediul rețelilor partenerilor. Aplicarea corectă a abordării integrate și multisectoriale și a cooperării pot conduce la promovarea unor legături concrete și funcționale între actorii rurali și pot genera sinergii la nivel de proiect și între părțile interesate LEADER implicate în diferite proiecte. Acestea se vor reflecta într-un număr mai mare de proiecte care funcționează în sinergie (LAV.O.21).</p> <p>Cu cât sunt implementate mai multe proiecte comune și transsectoriale, cu atât este mai probabil ca LEADER să consolideze legăturile dintre membrii/actorii comunității locale sub formă de rețele, parteneriate, proiecte implementate în comun și alte colaborări (LAV.R.19).</p>

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

7.4. Schimbări structurale

Tabelul 11. Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu capacitatea LEADER de a produce schimbări structurale în zona GAL-ului

Ce trebuie avut în vedere atunci când se interpretează rezultatele în raport cu schimbările structurale.	
<p>Schimbări structurale:</p> <p>În ce măsură punerea în aplicare a SDL prin aplicarea metodei LEADER produce schimbări structurale în zona GAL-ului?</p>	<p>La această întrebare de evaluare se răspunde utilizând un factor de succes legat de punerea în aplicare a SDL cu ajutorul metodei LEADER. Aceasta cuantifică măsura în care se produc schimbări structurale în zona GAL-ului ca urmare a efectelor combinate ale valorii adăugate generate de implementarea tuturor proiectelor din cadrul SDL cu ajutorul metodei LEADER.</p> <p>În acest scop, se utilizează indicatorul de impact LAV.I.12. Aceasta este o întrebare care se referă la nivelul de impact și, prin urmare, este adecvat doar un indicator de impact. Indicatorul de impact reflectă, prin intermediul unui sondaj calitativ, opiniile părților interesate cu privire la măsura în care proiectele combinate ale GAL-ului au contribuit la diferitele dimensiuni ale SDL: aspecte economice, sociale, de mediu/spațiale, precum și transversale. Pentru a înțelege rezultatele acestui indicator, este important să se identifice mai întâi care sunt dimensiunile specifice vizate de SDL.</p>

	<p>Cu cât valoarea acestui indicator este mai mare, cu atât este mai mare efectul combinat al componentelor valorii adăugate a inițiativei LEADER pentru a produce schimbări structurale în zona GAL-ului, în dimensiunile specifice abordate de SDL. Răspunsurile individuale la întrebările sondajului pot indica, de asemenea, măsura în care LEADER contribuie în mod specific la anumite tipuri de schimbări structurale în zona GAL-ului analizat.</p> <p>În plus, informațiile suplimentare furnizate de statisticile descriptive (dacă sunt disponibile la nivel local/regional) care arată tendințele/evoluția principalelor schimbări structurale legate, de exemplu, de populație, ocuparea forței de muncă/șomaj sau sărăcie/excluziune socială, pot contribui la o mai bună contextualizare a informațiilor obținute cu ajutorul indicatorului de impact LAV.I.12.</p> <p>Cu toate acestea, interpretarea rezultatelor trebuie să ia în considerare faptul că este posibil ca contribuția valorii adăugate a inițiativei LEADER la orice schimbări structurale să nu fie atribuită cu ușurință LEADER sau că pot exista și alți factori care intervin.</p>
--	---

Sursă: Elaborat de Serviciul european de asistență pentru evaluare pentru PAC (2024)

EU CAP Network *supported by*

European Evaluation Helpdesk for the CAP

Rue Belliard 12, 1040

Brussels, Belgium

+32 2 808 10 24

evaluation@eucapnetwork.eu

Funded by
the European Union